Муркаш район хаçачĕ

Çĕнтерӳ ялавĕ

1944 çулхи çу уйăхĕн 5-мĕшĕнченпе тухать

95-96 (8056-8057) №№ ✻ *Шăмат кун, 2012 çулхи раштав (декабрь) уйăхĕн 8-мĕшĕ* ✻ *Хакĕ ирĕклĕ*

Çурт-йĕр условийĕсене лайăхлатаççĕ

Пирĕн районти черетлĕ тăватă çемье пурăнмалли çурт-йĕр хăпартма е хваттер туянма патшалăх енчен паракан социаллă тӳлеве тивĕçрĕ. Декабрĕн 4-мĕшĕнче вĕсем çакна çирĕплетекен свидетельствăсене алла илчĕç. Хорнуй ял тăрăхĕнчи Герасимовсем, Оринин ял тăрăхĕнчи Семеновсем, Турай ял тăрăхĕнчи Кирилловсем тата Ярапайкасси ял тăрăхĕнчи Сидоровсем тивĕçнĕ социаллă тӳлевĕн пĕтĕмĕшле сумми 2035254 тенкĕпе танлашать.

Семеновсемпе (сăн ӳкерчĕкре сулахайра) Кирилловсем (сылтăмрисем) патшалăх пулăшăвне тивĕçме пултарнăшăн питĕ савăннине, ăна тахçантанпах кĕтнине пĕлтерчĕç. Район администрацине тав тунă май çак тӳлевпе ипотека кредитне саплаштарма усă курассине каларĕç.

Н. НИКОЛАЕВА сăн ӳкерчĕкĕ.

«Тĕп çул-йĕр паллă. Ĕçе пикенес пулать»

Ларуран

Çапла тĕв турăç депутатсен районти Пухăвĕн черетлĕ 23-мĕш ларăвне хутшăннисем районăн 2013 çулхи тата планланă 2014 – 2015 çулсенчи тапхăрти бюджетне йышăннă май.

Лару декабрĕн 6-мĕшĕнче район администрацийĕн ларусен залĕнче иртрĕ. Унта район администрацийĕн структура подразделенийĕсен ертӳçисем, ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем, районти предприятисемпе организацисен тата учреждениесен ертӳçисем, пĕтĕмĕшле пĕлӳ паракан шкулсен директорĕсем, çамрăксен парламенчĕн членĕсем хутшăнчĕç.

Лару савăнăçлă самантран пуçăнчĕ темелле. Ларăвăн кун йĕркине çирĕплетиччен депутатсен районти Пухăвĕн председателĕ Игорь Николаев тата унăн çумĕ Валерий Вязов çамрăксен парламенчĕн членĕсене савăнăçлă лару-тăрура удостоверенисем пачĕç.

Депутатсем ларура пăхса тухма кун йĕркине çак ыйтусене кĕртрĕç: «Депутатсен районти Пухăвĕн 2011 çулхи ноябрĕн 30-мĕшĕнчи С-12/3 № «Чăваш Республикинчи Муркаш районĕн 2012 çулхи бюджечĕ çинчен» йышăнăвне улшăнусем кĕртесси çинчен», «Муркаш районĕн 2013 çулхи экономикăпа социаллă пурнăç аталанăвĕн прогнозĕ çинчен», «Депутатсен районти Пухăвĕн «Чăваш Республикинчи Муркаш районĕн 2013 çулхи тата планланă 2014 – 2015 çулсенчи тапхăрти бюджечĕ çинчен» йышăнăвĕн проекчĕ çинчен», «Газ хуçалăхĕн объекчĕсене Муркаш районĕн муниципаллă харпăрлăхĕнчен Чăваш Республикин патшалăх харпăрлăхне тӳлевсĕр парасси çинчен», «Депутатсен районти Пухăвĕн 2013 çулхи ĕç планĕ çинчен».

Пĕрремĕш ыйтупа райадминистрацин финанс пайĕн пуçлăхĕ Рената Ананьева тухса калаçрĕ. Укçа-тенкĕ шайлашăвне шута илсе депутатсем кăçалхи бюджета хăш-пĕр улшăнусем кĕртме килĕшрĕç.

Муркаш районĕн 2013 çулхи экономикăпа социаллă пурнăç аталанăвĕн прогнозĕпе райадминистрацин экономика тата агропромышленноç комплексне аталантарассин пайĕн пуçлăхĕ Нина Костина паллаштарчĕ. Хальхи вăхăтра районĕпе пĕтĕмĕшле промышленноç продукцийĕ туса хатĕрлессипе «Сеспель» предприяти тӳпи 81 процентпа танлашать. Асăннă предприятите, Муркашри кирпĕч завочĕпе сĕтçу завочĕ те çитес çул валли пысăкрах чикĕсем палăртаççĕ. Çав вăхăтрах «Моргаушавтотехсервис», «Моргаушкорм» хăйсен производство кăтартăвĕсене чакарса пыни йĕркеллĕ пулăм мар.

Районĕпе пĕтĕмĕшле туса илекен ял хуçалăх продукцийĕн калăпăшĕнче уйрăм çынсен хушма хуçалăхĕсем 68 процент, ял хуçалăх предприятийĕсем 27 процент, хресчен (фермер) хуçалăхĕсем 5 процент йышăнаççĕ. Вĕсен те производствăна аталантарассипе çине тăрса ĕçлени кирлĕ.

Районăн 2013 çулхи тата планланă 2014 – 2015 çулсенчи тапхăрти бюджечĕн проекчĕпе финанс пайĕн пуçлăхĕ Рената Ананьева паллаштарчĕ. Каласа хăвармалла, ăна йышăнассин ыйтăвне ларăвăн кун йĕркине кĕртиччен бюджет проектне яланхи комисси ларăвĕнче те, халăхпа та сӳтсе явнă, «Вестник Моргаушского района» хаçатра пичетлесе кăларнă, район администрацийĕн сайтĕнче вырнаçтарнă.

Çапла вара депутатсем тĕплĕ сӳтсе явнă документа йышăнчĕç. Районăн 2013 çулхи бюджечĕ тупăшсем енĕпе 386534,4 пин тенкĕпе танлашать. Вăл шутран районăн хăйĕн тупăшĕ – 116508,9 пин тенкĕ е 30 процента яхăн. Районăн çитес çулхи тăкакĕсене 391343,9 пин тенкĕ палăртрĕç. Бюджет дефициčĕ – 4809,5 пин тенкĕ. 2015 çул тĕлне районăн хăйĕн тупăшĕ 34,1 процент пулмалла. Республика бюджетĕнчен трансфертсем уйăрасси чакса пырать. Çавна май тăкаксене чакарасси, тупăш илмелли çĕл куçсемпе анлăрах усă курасси, производствăна аталантарасси малти вырăна тухать. Кунпа пĕрлех культурăпа вĕрентӳ учрежденийĕсем, вырăнти хăй тытăмлăх органĕсем республикăри тата федераллă тĕрлĕ программăсене анлăрах хутшăнни, çапла майпа хăйсене укçа-тенкĕпе тивĕçтерме пултарни те пысăк пĕлтерĕшлĕ.

«Газ хуçалăхĕн объекчĕсене Муркаш районĕн муниципаллă харпăрлăхĕнчен Чăваш Республикин патшалăх харпăрлăхне тӳлевсĕр парасси çинчен» ыйтупа пурлăх тата çĕр хутшăнăвĕсен пайĕн пуçлăхĕ Илья Захаров пĕлтернине итлерĕç. Депутатсем район харпăрлăхĕнче шутланакан газ хуçалăхĕн 85 объектне республика патшалăх харпăрлăхне пама сасăларĕç.

Депутатсем çавăн пекех депутатсен районти Пухăвĕн 2013 çулхи ĕç планне пăхса тухса çирĕплетрĕç.

В. ШАПОШНИКОВ.

Республикăра

Журналист этикин ыйтăвĕсем тавра

Декабрĕн 4-мĕшĕнче Чăваш Республикин Обществăлла палатинче республикăри тата районсенчи массăллă информаци хатĕрĕсен представителĕсем палата представителĕсемпе çавра сĕтел хушшинчи усă калаçăва пухăннă. Пĕрлехи лару ĕçне республика информполитика министрĕ Валентина Андреева, Ольга Денисова ертсе пынипе Обществăлла палата представителĕсем, Роскомнадзорăн Чăваш Енри Управленийĕн ертӳçи Юрий Романов, журналистсен республикăри союзĕн председателĕ Валерий Комиссаров хутшăннă. Тĕл пулура информаци политикин тата журналист этикине пăхăнассин ыйтăвĕсене сӳтсе явнă.

Хамăр инф.

Юн кунсенче, 8 сехет çурăра

Хаçат вулакансем Чăваш Наци радио хумĕсем çинче кăçалхи июлĕн 11-мĕшĕнчен пуçласа кашни ытлари кун 6 сехет çурăра Муркаш çĕнĕрен «калаçма» пуçланине пĕлеççĕ ĕнтĕ. Кăçал çак 25 минута тăсăлакан радиопередача 17 хутчен радио итлекенсем патне çитме те ĕлкĕрчĕ.

Ку таранччен килнĕ телефон шăнкăравĕсем, хамăр районта пурăнакансем вăл е ку мероприяти вăхăтĕнче хăйсене радиопередачăсем килĕшни çинчен пĕлтерни вара çакăн çинчен калаççĕ: Муркашсене район çыннисем те, ытти районсем те юратсах итлеççĕ.

Тавах сире, радио итлекенсем, кашни юн кун район хыпарĕсене кăмăлласа йышăннăшăн. Çакă ĕçлеме татах та хавхалантарать. Радиопередача интереслĕрех тухтăр тесе малашне те хамăртан килнине йăлтах тума тăрăшăпăр. Тата эсир пулăшасса та шанас килет, хăвăр ялти ырă ĕçсемпе, пултаруллă çынсемпе паллаштарас тетĕр пулсан шăнкăравлăр, кĕрсе тухăр район администрацине.

Халĕ вара çакăн çинчен пĕлтерес тетĕп. Иртнĕ эрнерен пуçласа Муркашсен эфира тухмалли вăхăчĕ улшăнчĕ. Малашне Муркаш юн кунсенчех, анчах малтанхи пек ирхи 6 сехет çурăра мар, 8 сехет те 30 минутра «калаçма» пуçлать. Эппин, эфирта тĕл пуличчен.

Л. ТУКТИНА.

Пулни-иртни

Çил-тăман «тĕрĕслет»

Иртнĕ кунсенче Мускав, Санкт-Петербург таврашĕнче тата ытти хăш-пĕр вырăнсенче çил-тăман епле алхасни, çулсем çинчи пăтăрмахсем пирки пĕлетпĕр ĕнтĕ. Пире те айккинче пăрахса хăвармасть пулас ку çанталăк. Декабрь уйăхĕн пуçламăшĕнче ялсенче тăтăшах электричество сӳннĕ тĕслĕхсем пулкаларĕç.

Муркаш районĕн пĕрлехи диспетчер службипе çыхăнса çавна палăртма май килчĕ. Чăнах та кун пек тĕслĕхсем пулнă. Акă декабрĕн 1-мĕшĕнче 15 сехет те 2 минутран тытăнса 16 сехет те 15 минутчен Лантăш, Оринин, Çеменкасси, Муркаш ялĕсенче, çав кунах 17 сехет те 15 минутран тытăнса 22 сехет те 5 минутчен Ярапайкасси ял тăрăхĕнчи Кӳстерек, Шурча, Шуркасси ялĕсенче электричество пулман.

Декабрĕн 4-мĕшĕнче кун пек пăтăрмах каллех пулнă. Вăйлă çиле тата электролини çине юр сырăннине пула вăл татăлнипе 19 сехет те 10 минутра харăсах Муркаш, Оринин, Ярапайкасси тата Çатракасси ял тăрăхĕсен территорийĕсенчи ялсенче çутă сӳннĕ. Муркашпа Çатракасси ял тăрăхĕсенче 21 сехет те 45 минут тĕлне, Орининпа Ярапайкасси ял тăрăхĕсен территорийĕсенче ир енне ялсене электричество парса тăрассине йĕркене кĕртме май килнĕ.

Сăлтавĕ çĕнĕлĕх мар. Электричество линийĕсем ытларах çĕрте 30 – 40 çул каялла карнăскерсем. Аварисене вăхăтра пĕтерес тĕлĕшпе ятарлă службăсем оперативлă ĕçленине палăртма кăмăллă.

В. ЛЕОНИДОВ.

Ĕç рынокĕнче

Пуçаруллисене – пулăшу

Районти ĕçпе тивĕçтерекен центртан пĕлтернĕ тăрăх декабрĕн 6-мĕшĕ тĕлне районти предприятисемпе организацисенче пурĕ 176 ваканси пур.

Çулталăк пуçланнăранпа ĕç тупас ыйтупа центра 1206 çын пулăшу ыйтса пынă. Вĕсенчен ытларахăшĕ – 14–18 çулхи çамрăксем тата хĕрарăмсем. Пурĕ вара 1087 çынна ĕçпе тивĕçтерме май тупнă.

Кăçал ĕççĕр виçĕ çынна, вĕсенчен пĕри инвалид, хăйсен ĕçне пуçарса яма 58800 тенкĕпе танлашакан субсидисем уйăрса панă. Тата тепĕр икĕ çын ĕç ушкăнĕ умĕнче хăйсен бизнес-проекчĕсене хӳтĕленĕ. Çапла вара çитес вăхăтрах вĕсене те хăйсен ĕçне пуçлама ĕçпе тивĕçтерекен центр 117,6 пин тенкĕ уйăрма пăхнă.

Н. ДИМИТРИЕВА.

Тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ

Камсем тивĕçессĕ ăна?

Раççей Федерацийĕн Конституцийĕн 48-мĕш статйин 1-мĕш пайĕпе килĕшӳллĕн кирек камăн та квалификациллĕ юридици пулăшăвĕпе усă курма право пур. Саккунпа вара уйрăм тĕслĕхсенче çак пулăшупа тӳлевсĕрех тивĕçтерессине пăхса хунă.

Çак гарантие пурнăçа кĕртессипе «тахçантанпах кĕтнĕ» 324-ФЗ № «Раççей Федерацийĕнчи тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ çинчен» Федераллă саккуна 2011 çулхи ноябрĕн 21-мĕшĕнче йышăнчĕç. Асăннă саккун 2012 çулхи январĕн 15-мĕшĕнчен тытăнса вăя кĕчĕ.

Саккун тӳлевсĕр майпа юридици пулăшăвĕ илме тивĕç граждансен конкретлă категорийĕсене палăртрĕ:

1. Пĕчĕк тупăшлисем (çемье членĕ пуçне тивекен вăтам тупăш пурăнма кирлĕ минимумран сахалрах пулсан);
2. 1-мĕш тата 2-мĕш ушкăн инваличĕсем;
3. Аслă Отечественнăй вăрçă ветеранĕсем, Раççей Федерацийĕн Геройĕсем, Совет Союзĕн Геройĕсем, Социализмла Ĕç Геройĕсем;
4. Инвалид ачасем, тăлăх ачасем, ашшĕ-амăшĕсĕр тăрса юлнă ачасем тата вĕсен саккунлă представителĕсем, çавăн пекех кун пек ачасен прависемпе саккунлă интересĕсене хӳтĕлессине тивĕçтерессипе пулăшу ыйтакан ытти представительсем;
5. Социаллă пулăшăвăн стационар учрежденийĕсенче пурăнакан çулланнă çынсемпе инвалидсем;
6. Спецприемниксенчи тата ирĕкрен хăтарнă вырăнсенчи çул çитмен çамрăксем;
7. Психиатри лечебницисен пациенчĕсем;
8. Хăйсен ĕçĕсемшĕн явап тытма пултарайман çынсем тата вĕсен саккунлă представителĕсем, енчен те вĕсем асăннă граждансен прависемпе саккунлă интересĕсене хӳтĕлессине тивĕçтерессипе пулăшу ыйтаççĕ пулсан.

Кунсăр пуçне çӳлерех асăннă Федераллă саккун Раççей историйĕнче пĕрремĕш хут официаллă шайра тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ парассин икĕ сыпăклă системине çирĕплетрĕ: патшалăх пулăшăвĕ тата патшалăхăн шутланман пулăшу мелĕ. Халĕ вара Чăваш Енри тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ памалли патшалăх системи çинче тĕплĕнрех чарăнса тăрар.

Чăваш Республикин 2012 çулхи мартăн 30-мĕшĕнче йышăннă 20 № «Чăваш Республикинчи тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ çинчен» Саккунĕпе тата унпа килĕшӳллĕн палăртнă нормативлă право акчĕсемпе республикăра патшалăхăн тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕпе тивĕçтерекенсен ушкăнне çирĕплетнĕ. Унта паянхи куна çаксене кĕртнĕ:

– Чăваш Республикин ĕç тăвакан влаçăн 20 органне;
– Чăваш Республикин 29 бюджет учрежденине (социаллă пулăшу центрĕсем, çамрăксен пуçарăвĕн центрĕсем);
– Чăваш Республикин 13 хысна учрежденине (çул çитмен ачасен, уйрăм вырăнта тĕпленсе пурăнман çынсен тата çавăн йышши ытти категорисене кĕрекенсен социаллă тата реабилитаци центрĕсем);
– Чăваш Республикин автономлă 1 учрежденине (ĕç сыхлавĕн республикăри центрĕ);
– 272 адвоката.

Граждансене тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕпе тивĕçтерессипе Чăваш Республикин ĕç тăвакан влаç органĕн уполномоченнăйĕ тесе республика Юстици министерствине палăртнă (428004, Шупашкар хули, Президент бульварĕ, 10-мĕш çурт, тел.: (8352) 62-33-53.

Патшалăх системи шутĕнче тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ парассин тĕсĕпе унăн виçи саккунра палăртнă уйрăм критерисенчен килет (тавлашуллă самант характерĕнчен тата пулăшу кам тивĕçтернинчен). Çавăнпа та тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ илес текен çын патшалăхăн тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕпе тивĕçтерекенĕн полномочийĕсем пирки пĕтĕмĕшле те пулин пĕлни кирлĕ.

Акă, тĕслĕхрен, **Чăваш Республикин ĕç тăвакан влаç органĕсемпе вĕсене пăхăнса тăракан ведомство учрежденийĕсем** граждансене çакăн йышши юридици пулăшăвĕсемпе тӳлевсĕр тивĕçтереççĕ:

1. Раççей Федерацийĕн законодательствипе граждансен ыйтăвĕсене пăхса тухас енĕпе палăртнă йĕркепе хăйсен компетенцийĕ шайĕнче право енĕпе сăмахпа ăнлантарса тата çырса консультаци параççĕ.

2. Право ыйтăвĕсемпе документсем (заявленисем, çăхавсем, ыйтса çырнисем т. ыт. те) хатĕрлесе параççĕ тата граждансен интересĕсене судсенче, патшалăх тата муниципаллă органсенче, организацисенче хӳтĕлеççĕ. Кунта тӳрех асăрхаттарса хăвармалла, кун пек пулăшупа пурте мар, социаллă пулăшăва тата социаллă хӳтлĕхе тивĕçлисем кăна усă курма пултараççĕ, çитменнине унпа тăватă тĕслĕхре кăна тивĕçтереççĕ:

1) потребительсен прависене хӳтĕлессин ыйтăвĕсемпе (коммуналлă услугăсемпе тивĕçтерес тĕлĕшпе);
2) гражданина ĕçсĕррисен шутне кĕртессин тата ĕçсĕррисене паракан пособипе тивĕçтерессин ыйтăвĕсемпе;
3) социаллă пулăшу мелĕсемпе тивĕçтерессин ыйтăвĕсемпе, пĕчĕк тупăшлă граждансене патшалăх социаллă пулăшăвĕ парассипе, пурăнмалли çурт-йĕршĕн тата коммуналлă услугăсемшĕн тӳлеме субсидисем парассипе;
4) инвалидсен мадицинăпа социаллă экспертизин тата реабилитацийĕн ыйтăвĕсемпе.

Адвокатсен вара тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕ парассинчи ĕçĕ-хĕлĕ анлăрах та калăпăшлăрах.

Чăваш Республикин Адвокатсен канашĕн йышăнăвĕпе (7 №, 2012 çулхи июнĕн 15-мĕшĕ) Чăваш Республикинче 2012 çулта патшалăхăн тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕн ĕçне-хĕлне хутшăнакан адвокатсен списокне çирĕплетнĕ. Ку списокра 272 адвокат. Вĕсене Чăваш Республикин районĕсемпе хулисем тăрăх пайласа тухнă, вĕсен списокне Интернет сетĕнче Чăваш Республикин Адвокатсен палатин сайтĕнче вырнаçтарнă.

Патшалăхăн тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕн системинчи адвокатсен полномочийĕсен калăпăшне хакланă май кунта та çавнах палăртмалла: вĕсен пулăшăвĕ анлăрах та калăпăшлăрах тени пур ыйтупа та пулăшаççĕ тенине пĕлтермест. Вĕсен полномочийĕсен калăпăшне законодательство нормисемпе пăхса хунă.

Çапла вара адвокатсем паракан тӳлевсĕр право пулăшăвĕ шутне çаксем кĕреççĕ:

1. *Право ыйтăвĕсемпе сăмах вĕççĕн тата çырса консультаци парасси, документсем хатĕрлесе парасси* (анчах та пур ыйтусемпе те мар, саккунра палăртнă 15 тĕслĕхре). Вĕсем шутне çаксем кĕреççĕ:

1) куçман пурлăхпа çыхăннă тавлашуллă ыйтусене татса парасси (сăмах гражданинăн е унăн çемье членĕсен пурăнмалли пĕртен-пĕр çурт-йĕрĕ пирки пырать пулсан);
2) пурăнмалли çурт-йĕрпе çыхăннă тавлашуллă ыйтусене татса парасси (енчен те хваттер, пурăнмалли çурт-йĕр е унăн пĕр пайĕ гражданинăн е унăн çемье членĕсен пурăнмалли пĕртен-пĕр çурчĕ пулса тăрать пулсан);
3) çĕрпе çыхăннă тавлашуллă ыйтусене татса парасси (енчен те тавлашуллă çак çĕр участокĕ çинче гражданинăн е унăн çемье членĕсен пурăнмалли пĕртен-пĕр çурчĕ вырнаçнă пулсан);
4) потребительсен прависене хӳтĕлесси (коммуналлă услугăсемпе тивĕçтересси);
5) ĕçпе çыхăннă тавлашуллă ыйтусене татса парасси;
6) гражданина ĕçсĕррисен шутне кĕртессин тата ĕçсĕррисене паракан пособипе тивĕçтерессин ыйтăвне татса парасси;
7) çын ĕçре вилнипе, сусăрăннипе е ытти тĕлĕшпе сывлăхне сиен кӳнипе çыхăннă сăтăра саплаштарассин ыйтăвне татса парасси;
8) социаллă пулăшу мелĕсемпе тивĕçтерессин, пĕчĕк тупăшлă граждансене патшалăх социаллă пулăшăвĕсене парассин, пурăнмалли çурт-йĕршĕн тата коммуналлă услугăсемшĕн тӳлеме субсидисем парассин ыйтăвĕсене татса парасси;
9) пенсипе çыхăннă тавлашуллă ыйтусене татса парасси;
10) çемьери тавлашуллă ыйтусене татса парасси (ачан ашшĕ е амăшĕ кам пулнине палăртасси, алимент тавлашуллă илесси);
11) политика репрессийĕсене пула шар курнă граждансене реабилитацилесси;
12) ĕçлеме пултараслăх шайне палăртасси;
13) психиатри пулăшăвĕ панă чухне граждансен прависемпе ирĕклĕхĕсене пăсни пирки çăхавлассипе çыхăннă ыйтусене татса парасси;
14) инвалидсен медицинăпа социаллă экспертизипе тата реабилитацийĕпе çыхăннă ыйтусене татса парасси;
15) патшалăх влаç органĕсен, вырăнти хăй тытăмлăх органĕсен тата должноçри çынсен акчĕсене судсăрах çăхавлассипе çыхăннă ыйтусене татса парасси.

2. Судсенче, патшалăх тата муниципаллă органсенче, организацисенче граждансен интересĕсене хӳтĕлесси. Кунта çирĕп йĕрке пур. Интерессене хӳтĕлесси юридици пулăшăвĕ ыйтаканăн процессуаллă статусĕнчен килет. Çак ыйтусемпе пулăшу пулма тивĕç:

1) куçман пурлăхпа, пурăнмалли çурт-йĕрпе тата çĕр участокĕпе çыхăннă тавлашуллă ыйтусене татса парасси (сăмах гражданинăн е унăн çемье членĕсен пурăнмалли пĕртен-пĕр çурт-йĕрĕ пирки пырать пулсан);
2) алимент шыраса илессипе, çын ĕçре вилнипе, сусăрăннипе е ытти тĕлĕшпе сывлăхне сиен кӳнипе çыхăннă сăтăра саплаштарассипе çыхăннă ыйтусене татса парасси;
3) гражданин ĕçлеме пултарайманнине палăртасси;
4) реабилитаципе çыхăннă ыйтусем;
5) çынна ирĕксĕрлесе психиатри стационарне вырнаçтарассипе е психиатри стационарĕнче ирĕксĕрлесе тытса усрамалли тапхăра тăсассипе çыхăннă ыйтусем.

Çапла вара патшалăх системинче тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕпе тивĕçтересси (Чăваш Республикин бюджечĕ шучĕпе) çӳлте асăннă нормăсемпе килĕшӳллĕн пулса пымалла.

Патшалăхăн тӳлевсĕр юридици пулăшăвĕн участникĕсем, пулăшу йĕркипе условийĕсем пирки тулли информацие Раççей Федерацийĕн Юстици министерствин Чăваш Республикинчи управленийĕнче (тел.: (8352) 62-43-44, Интернетăн информацие телекоммуникаци сечĕн официаллă сайчĕ: http//to21.minjust.ru) е Чăваш Республикин Юстици министерствинче тата Чăваш Республикин Адвокатсен палатинче илме пулать.

О. ГРИГОРЬЕВА,
РФ Юстици министерствин Чăваш Республикинчи управленийĕн пай пуçлăхĕн çумĕ.

Сире «Минутка» кафе йыхравлать

Умра пурте кĕтекен пысăк уяв – Çĕнĕ çул. Ăна епле кĕтсе илетĕн – çулталăка çапла иртеретĕн тенине тĕпе хурса кашниех илемлĕ те хăтлă залра палăхлă та тутлă çимĕçпе, савăк юрă-кĕвĕпе кĕтсе илме ĕмĕтленет. **Уяв вăхăчĕ вара – чылайчен асра юлмалли самант. Çавăнпа та ăна кашниех чи çӳллĕ шайра ирттерме тăрăшать. Уяв ирттермелли вырăн шыраса хăшкăлма кирлĕ мар. Кунта вара вăтăр çын вырнаçмалăх «Минутка» кафе пулăшма шантарать. Апла пулсан пĕр тăхтаса тăмасăр унта çул тытар. Чи пĕлтерĕшли вара – кунти хак, ыттисемпе танлаштарсан, чи пĕчĕкки.**

– Çакăнти хăтлăха йăлтах туянакан кăмăлне туллин тивĕçтерес тĕллевпе йĕркеленĕ. Пысăк тупăш пирки кăна ĕмĕтленни вырăнлах та мар пулĕ. Чи пĕлтерĕшли вара пирĕншĕн – пĕчĕкрех хаклă пахалăхлă апат-çимĕç сĕнесси. Эпир хамăр патра туянакан кăмăлне тивĕçтертĕмĕр пулсан, вăл малашне те кунтах килет, – терĕ кунти ĕç-хĕлпе паллаштарнă май Татьяна Михайловна.

Çавăн пекех кунта çуралнă кун тата ытти уяв ирттерме, пĕрпĕринпе калаçса ларма та питĕ меллĕ. Ачасен уявне те кунта йĕркелеме пулать. Сирĕн кăмăла кура кунти ĕçченсем апатçимĕçпе кăна мар, кирек епле

Тĕпре çын ыйтăвĕ

юрă-кĕвĕпе, ытти хăтлăхпа тивĕçтереççĕ.

«Минутка» кафере Т. Романова тата Т. Чабышева ăста поварсем ĕçлеççĕ. Кафере йăлтах паянхи кун ыйтакан çĕнĕ йышши оборудовани вырнаçтарнă. Çакă пахалăх çине пысăк витĕм кӳрет.

– Паллах, кунти çимĕçе ют тăрăхран кӳрсе килнĕ çурма фабрикатсемпе танлаштараймăн. Хамăр тăрăхра ӳстернĕ ашпăш, пахча-çимĕç пур енĕпе те паха. Кафене тĕп продукципе куллен пĕчĕкшер партипе кунти фермер хуçалăхĕсем, уйрăм çынсем тивĕçтереççĕ, – калаçăва хутшăнчĕç Татьяна Олеговнăпа Татьяна Юрьевна поварсем.

Кунти пĕтĕмĕшле ĕç-хĕле Т. Бардасова предпринимательница йĕркелесе пырать. Асăннă сферăра Татьяна Михайловна 1995 çултанпа тăрăшать. Пурнăç утти пе тан пыракан предпринимательница район администрацийĕн пуçлăхĕ çумĕн пĕчĕк тата вăтам предпринимательство аталанăвĕн Канашĕн членне суйланă. Район экономикин аталанăвне пысăк тӳпе хывнăшăн, общественнă ĕçе активлă хутшăннăшăн ăна Тав çырăвĕсем, Хисеп грамотисем парса чыслана. Çавăн пекех Татьяна Михайловна чăннипех те пулăшу кирлĕ çынсене аякра хăвармасть. Тĕрлĕ мероприяти ирттернĕ чухне те унăн витĕмĕ курăмлă.

Унсăр пуçне Ситуккассинче «Колосок» тата Пиккиккассинче «Полянка» магазинсем халăх ыйтăвне тивĕçтереççĕ. Пур ĕçре те ĕлкĕрет хастар предприниматель. Палăртма кăмăллă, вăл çак сферăра тăрăшакансенчен ăнăçлисенчен пĕри.

Бардасовсен суту-илӳ ĕçĕнчи династийĕ тăхăр вунă çула яхăн. Георгий Бардасов суту-илӳ сферинче çирĕм тăватă çул тăрăшнă. Халĕ унăн йăхне тăсаканĕсем те çак енĕпех тимлеççĕ. Татьяна Михайловнăн мăшăрĕ те çак сферăра вăй хурать. Икĕ ачи те суту-илӳ енĕпех пĕлӳ илеççĕ.

– Эпĕ мĕн ачаранпах сутуçă пулма ĕмĕтленнĕ. Хам тĕллеве вăя кĕртрĕм тесе шухăшлатăп, – калаçăва вĕçлерĕ ăста предприниматель.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Вĕренӳ учрежденийĕнче

Москакасси шкулĕнчи тĕрĕслев

Ноябрĕн 28-мĕшĕнче Москакасси шкулĕнче планпа пăхнă тĕрĕслев иртрĕ. Çавна май ĕç ушкăнĕ санитари нормипе килĕшсе тăман хăш-пĕр саманта палăртрĕ. Ачасен кану тата вăйă вырăнĕн лаптăкне кирлĕ пек йĕркелемен. Спорт залне çӳрекен арçын ачасем валли хăвăнса тăхăнмалли уйрăм пӳлĕм çук. Çавăнпа вĕсем кулен пурте кĕрсе тухакан вырăнпа усă кураççĕ. Шкулăн пĕрремĕш хутĕнче арçын ачасен туалечĕ ĕçлемест. Хими пӳлĕмĕн лабораторийĕнче косметика юсавĕ ирттермен, стенасем яка мар, вырăнăн-вырăнăн çуркаланса пĕтнĕ. Çавна май кунта дезинфекци шĕвекĕсемпе пӳлĕме тасатма май çук. Биологи пӳлĕмĕнчи урайне сарнă линолеум япăхнă. Апатлану пӳлĕмĕнчи вентиляци системи юсавсăр. Çаксемшĕн асăннă шкул ертӳçи ответлă. Çавăнпа та ăна асăрхаттарнă, çитес вăхăтра çитменлĕхсене пĕтерме хушнă.

Г. ВОРОБЬЕВА,
«Роспотребнадзор» управленийĕн тĕп специалист эксперчĕ.

Çĕр-шыв сыхлавĕнче тăнипе телейлĕ

Çакăн пек пĕтĕмлетӳ патне илсе çитерчĕç хамăрăн калаçăва Муркаш ентешĕсем. Эсир сăн ӳкерчĕкре куракан **(сулахайран сылтăмалла)** Владимир Вячеславович Лукинпа Виталий Владимирович Пагеев – Раççей Федерацийĕн Сывлăш-çар вăйĕнче службăра тăнă тата паян та çар ĕçĕнчен катара мар вертолетчиксем.

Çар ĕçченĕсемпе тата ветеранĕсемпе эпĕ Ильинкăри вăтам шкул 150 çул тултарнине халалласа ирттернĕ савăнăçлă каçра тĕл пултăм. Владимир Вячеславовичпа Виталий Владимирович – тантăшсем. Вĕсем Ильинкăри вăтам шкула 1973 çулта ăнăçлă вĕренсе пĕтернĕ. Шкул çулĕсенче Виталий «А» класра, Володя «Б» класра пĕлӳ пухнă. Нискасси ял тăрăхĕнчи Елшикра çуралнă хыççăн Ильинка ял тăрăхĕнчи Вăрманкассинче ӳснĕ Володя та, Ильинка ял тăрăхĕнчи Хунтăкассинче çуралса çитĕннĕ Виталий те шкултах çирĕп те дисциплинăллă ачасем пулнипе палăрнă. Кунпа пĕрлех вĕсем лайăх вĕреннипе те вĕрентекенсен асĕнче юлнă.

Тăрăшуллă каччӑсем вăтам шкул хыççăн (1973 çулхине) пĕрле пулса Саратоври çар летчикĕсем хатĕрлекен авиаци училищине вĕренме кĕнĕ. Юлташсем кунта та хăйсене ырă енчен çеç кăтартнă. Çапла вара училище хыççăн та вĕсем Мускав çар округĕнче пĕрле службăра тăнă. Кăшт вăхăтран çамрăк офицерсене çар службин çĕр-шывăн тĕрлĕ кĕтесĕсене уйăрса ярать. 28 çул (2004 çулччен) вертолетчик-тантăшсем пĕрпĕрне кураймасçĕ. Çак хушăра Владимир Вячеславович Чехословакире, Инçет Хĕвел тухăçĕнче, Афганистан Республикинче, Польшăра, Çурçĕр Кавказри çар округĕнче службăра тăрать. Приказсене яваплăха туйса пурнăçланăран пирĕн ентеш орденсемпе медальсене сахал мар тивĕçет. Летчик стажне 34 çула çитерсе 1993 çулта Владимир Вячеславович тивĕçлĕ канăва тухать.

– Тăван çĕр-шыва юрăхлă пулнишĕн паян эпĕ савăнатăп. Çак ĕçре хамăра вĕрентнĕ учительсен тӳпи те пысăк пулни иккĕлентермест. Çавăнпа шкулăн юбилей каçне килмесĕр те чăтаймарăм. Килмен пулсан тĕрĕс мар пулатчĕ, – терĕ çар çынни пек кĕскен те уççăн капитан юлташ.

Унăн тантăшне Виталий Владимировича та çĕр-шыва хӳтĕлес сулсем Тăван çĕр-шывăн тата тĕнчен тĕрлĕ кĕтесĕсене илсе çитерет. Икĕ хутчен Афганистан Республикинче, икĕ хутчен Чечен Республикинчи хирĕç тăрура пулсан та, Сирире, Иранта, Германири Демократиллĕ Республикăра службăра тăнă çулсенче те çĕр-шыв интересĕсене чыслăн хӳтĕлет вăл. Командирсен пĕр приказне те вăхăтра пурнăçламанни пулманнине нумай орден медальсем çирĕплетеççĕ. Çаксене шута илсех пысăк опытлă çар вертолетчикне Никарагуана аслă çар советникĕ пулса ĕçлеме ярасçĕ.

Ыран – Тăван çĕр-шыв паттăрĕсен кунĕ

Çĕр-шыв сыхлавĕнчи хăйĕн пурнăçĕпе паллаштарнă май вертолетчик пăлханчĕ, куççульне те пĕрре мар шăла-шăла илчĕ. Афганистан Республикинче службăра тăма тивнĕ май пирĕн ентеш 818 хутчен çар вĕçевне тухнă. Командирсен приказне пурнăçласа çав вĕçевсенче вăл пирĕн миçе салтакăнне пурнăçне сыхласа хăварнине кам шутланă-ши? Хамăр салтаксене Чечен Республикинче хӳтĕлесе 519 хутчен сывлăша çĕкленни те кашнинчех шурă çӳç хушнă. «Çаксене тата тăван килтен инçетри ытти çар операцийĕсене хутшăннине аса илетĕп те паян куççуль тухать», – терĕ тĕрлĕ çулсенче штурман-летчик, вертолет командирĕ, аслă летчик, звено командирĕ, эскадрилья командирĕн заместителĕ, эскадрилья командирĕ, вĕçев тата çар хатĕрленĕвĕн аслă çар советникĕ пулнă ентеш.

Тăван çĕр-шыври тата тĕнчери тĕрлĕ кĕтессенче пулсан та, темиçе хутчен вилĕме куçран пăхсан та Виталий Владимирович тăван яла, хăйне пурнăç çулĕ çине кăларнă ашшĕ-амăшĕпе Ильинка шкулне, кунта вĕрентекенсене манман. Çавăнпа вуламаçырма вĕрентнĕ тăван шкул 150 çул тултарнинчен те катара юлаймарĕ вăл. Уяври хăйĕн сăмахĕнче те виçĕ орденпа 18 медале тивĕçнĕ Виталий Владимирович шкулта вĕренекенсене лайăххах вĕренме, спортпа туслă пулма, ашшĕ-амăшне вĕрентекенсене ялан пулăшма чĕнсе каларĕ. Унăн кашни сăмахĕ чĕтренсе тухни уява килнĕ вертолетчик пурнăçра хурри-шуррине самай курнине ĕнентерчĕ.

– Тăван çĕр-шыв пире шанни, чи кăткăс вырăнсене çар операцийĕсене яни эпир шкулта чухне те, çар училищинче те, хыççăнхи служба вырăнĕсенче те вăхăта усăсăр ирттерменни пирки калать. Çар служибинчен кайнă хыççăн паян эпĕ Чрезвычайлă ларутăру министерствин Тверь хулинчи пĕр чаçĕнче К-32 вертолетăн командирĕнче службăра тăни эпир хамăр вăйсене çухатманнине, çĕр-шыв пире çав-çавах шаннине çирĕплетет, – терĕ подполковник юлташ шкула килекен кашни çынра хăй паллаканнине шыраса.

Тăван çĕр-шыв паттăрĕсен кунĕ ячĕпе хамăрăн черетлĕ мухтавлă ентешсем пирки халăхăмăра каласа пани эпир вĕсемпе мăнаçланни çинчен пĕлтерни пултăр. Çĕр-шыв хӳтĕлевĕнче, унăн экономика аталанăвĕнче палăрнă кашни ентеш валлиех район хаçачĕн страницисенче малашне те вырăн пулĕ.

Анатолий БЕЛОВ.
Автор сăн ӳкерчĕкĕ.

Вăл «Киров» крейсерпа «Марат» линкор çинче пулнă

Тăван çĕр-шыва хӳтĕлесе тĕрлĕ вăрçăра пин-пин салтак пурнăçĕ пĕр шелсĕр те вăхăтсăр татăлнă. Чылайăшĕ пурнăçăн анлă сукмакĕпе утма кăна пуçланă, апла пулин те хăйсен кунçулĕ пирки манса çĕр-шыв тивлечĕшĕн, ыттисен малашлăхĕшĕн вăрçă хирне кĕнĕ. Пурнăçшăн, çутă малашлăхшăн кунçулĕсене панисем умĕнче пуççене ячĕшĕн кăна таяс марччĕ пирĕн. Палăк умĕнче, асăну кунĕнче каланă сăмахсене ĕçпе çирĕплетни вара вĕсен паттăр ĕçĕсене яланах асра тытни пулĕччĕ.

Ыран Тăван çĕр-шыв паттăрĕсен кунĕ пулнă май «Киров» крейсер тата «Марат» линкор çинче пулнă, тинĕс флотĕнче çар тивĕçĕсене пурнăçланă чухне паттăрлăхпа хăюлăх кăтартнă, Нискассинче çуралса ӳснĕ Варсонофий Никитин кунçулĕнчи самантсене сăнласшăн. Тăван çĕр-шыва тăшманран хăтарассишĕн хăй пурнăçне, сывлăхне шеллемесĕр çапăçнă салтак Новороссийск тата ытти чылай ялпа хулана хӳтĕлесе çапăçусене хутшăннă. Вăрçă хирĕнче хăюлăхпа паттăрлăх кăтартнăшăн Варсонофий Никитича «Хĕрлĕ Çăлтăр» орден, «Кавказа хӳтĕленĕшĕн», «Германие çĕнтернĕшĕн» медальсем парса чысланă. Вăл пурнăçран уйрăлнăранпа вара çак кунсенче вăтăр çул пулать.

...Шкулта чухнех пĕчĕк Варсонофий вăр-варлăхĕпе, ăс-тăн çивĕчлĕхĕпе ыттисенчен уйрăларах тăнă, шут ĕçне вара ытларах та кăмăлланă. Учитель панă хăнăхтарăва ачасем пурнăçлама ĕлкĕриччен алă çĕклесе маларах хуравланă. Пĕтĕмĕшле илсен – пур енĕпе те пуçаруллă тата анлă тавра курăмлă яш.

Çапла вара çирĕм çул урлă каçнă активлă комсомолеца счетовод ĕçне шанаççĕ, тепĕр икĕ çултан пултарулăхне кура ял совечĕн председателĕ пулма çирĕплетеççĕ. Вăл ертӳçĕ тивĕçне кăна мар, ытти ĕçе те пурнăçланă, манăн е санăн тесе уйăрса тăман. 1935 çулхи февраль уйăхĕнче çар ретне тăма хатĕр каччăна салтака илсе каяççĕ.

– Эпĕ арçын, апла пулсан Тăван çĕр-шыва хӳтĕлеме тивĕç, ку ĕçрен аякра юлмăн, маншăн ан кулянăр, – пулнă унăн тăван килтен тухса кайнă чухнехи сык пуллашу сăмахĕ.

Çапла вара Варсонофий ют тăрăхра хĕсметре пилĕк çул ирттерет. Декабрь уйăхĕнче тăван яла таврăнать те строительсен бригадин ертӳçине вăй хума пуçлать. Йăлтах йĕркеллĕ, мĕн ĕмĕтленни пурнăçланать, ĕçре ăна хисеплеççĕ, унăн шухăш-кăмăлне тĕпе хураççĕ.

1941-мĕш çул. Вăрçă пуçлансан вара пĕтĕм ĕç-хĕл тĕпрен улшăнать. Паллах, çар ретĕнче пулнă салтак Тăван çĕр-шыва хӳтĕлессинчен аякра тăма пултарайман. Çавăнпа та пĕрремĕш чĕнӳпе вăл çĕр-шыва хӳтĕлеме тухса каять.

– Сывă юл тăван ял-йыш, пирĕн çинчен ан манăр. Эпир çĕнтерӳпе таврăнăпăр, эсир хытă кĕтĕр, – тенĕ вăл шурă тутăрпа сулланă май.

Маларах çар ĕçĕнче пысăк ăсталăх пухнă Варсонофий Никитича Хура тинĕç флотĕн дивизийĕнче командир çумĕ пулма шанаççĕ. Вăл пуçарнипе салтаксен ушкăнĕ тăтăш хĕрӳ çапăçусене хутшăнать, çитĕнӳсем тăвать.

1942 çулхи июль вĕçĕ. Кавказа хӳтĕлес тапхăр пуçланать, уйрăмах Новороссийск хули патĕнчи çапăçу питĕ хĕрӳ иртет. Кунта Хура тинĕç тата Азов çар флотилийĕн партизанĕсемпе подпольщикĕсем хăюлăхпа паттăрлăх кăтартаççĕ. Тăшман уйрăмах пысăк пĕлтерĕшлĕ вырăнсене çавăрса илессишĕн хытă кĕрешет.

Пĕр çапăçу вара çапларах иртет. Батарея командирĕн çумĕ Варсонофий Никитич ертсе пыракан крейсера Новороссийск хули патнелле сывхарнă чухне тӳперен тăшман самолечĕсем асăрхаççĕ. Ăна тĕп тăвас тесе çӳлтен вĕççĕр-хĕрсĕр вут-çулăм тăкаççĕ. Ăнсăртран сиенленнĕ карап путма пуçлать, чылай салтак суранланать, вилекенсем те йышлăн пулнă.

– Пирĕн аттене вара пĕри путсран çăлăнмалли çаврăм ывăтса парать. Анчах та тепĕр самантран тăшман пульли леккнипе вăл тăварлă тинĕсе ӳкет. Икĕ талăк унта выртнипе аллиурине вара йăлтах тăварлă шыв çисе шăтарать. Баку хулинчи госпитальте кăна тăна кĕрет атте. Йывăр сурансене пĕр çулталăк сиплеме тивет, – аса илет ашшĕн калаçăвне аслă хĕрĕ Раиса Варсонофьевна.

Вăрçăн хĕрӳ тапхăрĕ малалла пырать. Госпитальте сывалнă хыççăн Варсонофий Никитич хăйне каллех фронта яма ыйтать. Çапла вара чăваш салтакне Хура тинĕç флотĕнчи пĕр уйрăмăн стрелковăй взвочĕн командирĕ пулма çирĕплетеççĕ.

1943 çулхи сентябрь уйăхĕн 16-мĕшĕ. Салтаксен пĕр тĕллев – Новороссийск хулине тăшманран тĕпрен тасатмалла. Çапла вара пĕрлехи паттăрлăхпа тинех хулана нимĕç салтакĕсенчен хăтараççĕ, ун варринче вырнаçнă цемент туса кăларакан завод çывăхĕнче вĕсене тĕппипе аркатаççĕ. Нимĕç салтакĕсем хăйсем палăртнă пек Новороссийскри тинĕс порчĕпе усă кураймаççĕ. Унтан тăшманăн пĕр карапĕ те иртеймест. 30 тăваткал километрти çапăçу 225 куна тăсăлнă. Кăшт каярах çавăн пекех Одесса, Севастополь, Керчь тата ытти хуласене ирĕке кăлараççĕ.

...Вăрçă вĕçленнĕ пулин те Варсонофий Никитич тӳрех тăван тăрăха таврăнмасть. Ăна çамрăк моряксемпе командирсене çар ĕçне вĕрентсе хатĕрлеме çирĕплетеççĕ. Çапла вара вăл 1947 çулхи август уйăхĕччен хăй пурнăçне çак ĕçпе çыхăнтарать, ун чухне вăл Дунай флотилийĕнчи пĕр уйрăмăн командирĕ пулнă.

Тинех тăван ял, кунта та вăл питĕ кĕтнĕ çын. Çар ĕçĕнчен уйрăлса килсенех ăна колхоз ертӳçи пулма шанаççĕ.

– Çав çулсенче Нискасси ялĕнче чылай çĕнĕ объект хута кайрĕ. Сакăр çул вĕренмелли шкул, ĕне, сысна, чăх-чĕп фермисем çĕкленчĕç. Çĕнĕ çуртсем пĕрин хыççăн тепри çĕкленнинче аттен тӳпи те пысăк тесе шутлатăп. Вăл нимĕнле ĕçрен те хăрамастчĕ тата хăйне ыттисемпе танах тытатчĕ, вĕсемпе пĕрле пĕрене йăтатчĕ, пăта çапатчĕ, – аса илĕве малалла тăсать Раиса Варсонофьевна.

Унăн ăсталăхĕпе пултарулăхне часах çӳллĕ шайри ĕçченсем те асăрхаççĕ. Кăшт каярах ăна Шупашкар хулинчи ертӳçĕсен кадрĕсене хатĕрлекен шкула ĕçлеме чĕнеççĕ, кунта вăл ăста специалистсем вĕрентсе кăларать.

Çапла вара майĕпен ялти пурнăç йĕркеленме пуçлать. Ăста ертӳçĕ тăрăшнипе уйрăм çынсен çурчĕсене ниме шучĕпе хăпартаççĕ. Варсонофий Никитич кирек хăçан та ахаль çынсемпе пĕрле канашланă, вĕсен сĕнĕвĕсене шута илнĕ. Çавăнпа та ăна пурте хисепленĕ. Ял пурнăçĕшĕн вăл ырми-канми тăрăшнă. Унăн çывăх юлташĕ тата канашçи «Знамя труда» колхоз ертӳçи Е. Андреев пулнă.

1948 çулта Нискассинче Никитинсен çемйи чăмăртанать. Çамрăксем ĕмĕр вĕçне тухиччен пĕрле килĕштерсе пурăнма тĕв тăваççĕ, тăватă хĕрпе пĕр ывăл пурнăç çулĕ çине тăратаççĕ. Вĕсем хушшинче вĕрентекен, сутуçă, флорист тата ытти ĕççсемпе ырă ята тивĕçнисем пур. Варсонофий Никитич мăшăрĕ Нина Максимовна малтан фермăра, кайран чылай хушă бригадирта тăрăшать. Çĕвĕ ĕçĕ те унăн питĕ çыпăçуллă пулнă. Çавăнпа та ачисене яланах илемлĕ çи-пуçпа çӳретнĕ. Унсăр пуçне тата маттур хĕрарăм юрăкĕвĕ ăсти пулнă, апла хут купăс тытса ыттисене те савăнтарнă.

– Эпир аттене яланах вĕрентекен пек курнă. Кирек епле ĕç пурнăçланă чухне те вăл пирĕнтен яланах йĕркелĕхпе çирĕплĕх ыйтнă. Çавăн пекех вăл питĕ тирпейлĕ çынччĕ. Пире вара хăй уйрăмах юратнă çимĕçне пĕçерсе çитеретчĕ. Атте пирĕнтен уйрăлса кайнăранпа вăтăр çул çитрĕ ĕнтĕ. Эпир ăна нихăçан та асран кăларас çук, – калаçăвне вĕçлерĕ Раиса Варсонофьевна.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Ведомствăсем хушшинчи электронлă хутшăну

Услугăсен шучĕ ÿсет

Чăваш Ен Информполитика министерстви патшалăх тата муниципаллă услугăсемпе тивĕçтернĕ çĕрте кирлĕ универсаллă 16 процесс ĕç-хĕлне тĕрĕслесе çирĕплетет. Палăртса хăвармалла, пирĕн республикăра ĕç тăвакан пур влаç органĕсемпе вырăнти хăй тытăмлăх органĕсене те ведомствăсем хушшинчи электронлă хутшăну системин регион сегменчĕпе çыхăнтарнă. Халĕ республикăра унпа усă курса социаллă пĕлтерĕшлĕ 14 услугăпа (патшалăх услугисем 7 тата муниципаллă услугăсем 7) тивĕçтерме тытăннă ĕнтĕ. Çулталăк вĕçлениччен çак системăна татах 82 услуга хушăнмалла.

Хальхи вăхăтра ведомствăсем хушшинчи электронлă хутшăну системипе патшалăхăн çак услугисемпе тивĕçтерĕççĕ.

ЧР Строительство, архитектура тата пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх министерстви:

– икĕ е ытларах муниципаллă йĕркелÿсен (муниципаллă районсен, хула округĕсен) территорийĕнче вырнаçнă капиталлă строительство объекчĕсене тума, çавăн пекех реконструкци тума ирĕк парасси;

– икĕ е ытларах муниципаллă йĕркелÿсен (муниципаллă районсен, хула округĕсен) территорийĕнче вырнаçнă объектсене туса е реконструкцилесе пĕтернĕ хыççăн хута яма ирĕк парасси.

ЧР Сывлăха сыхлас ĕç тата социаллă аталану министерстви:

– ачашăн уйăхсерен паракан пособие пама тытăнасси тата тÿлесси;

– пурăнмалли çуртйĕршĕн тата коммуналлă услугăсемшĕн субсидисемпе тивĕçтересси;

– пурнăçра йывăр лару-тăрăва лекнĕ граждансене пурлăх тĕлĕшĕнчен пĕр хут парса пулăшмалли услугăпа тивĕçтересси.

ЧР Чĕр чунсен тĕнчин объекчĕсене тата вĕсем пурăнакан тавралăха сыхлас, тĕрĕслесе тăрас тата йĕркелес енĕпе ĕçлекен патшалăх службиĕ:

– федераллă пĕрлехи йышши сунарçă билечĕсене парасси.

ЧР Транспорт тата çулйĕр хуçалăх министерстви:

– таксин çăмăл автомашинисене пассажирсем тата багаж турттарса çÿреме ирĕк парасси.

Шупашкар хула администрацийĕ:

– строительствăпа çыхăнман тĕллевпе çĕр участокĕсем уйăрса парасси;

– хваттерсене (пурăнмалли çурт-йĕре) çĕнĕлле планлама е йĕркелеме ирĕк парасси;

– граждансене пурăнмалли çурт-йĕр кирлисен тата пурăнмалли çурт-йĕр тума (туянма) патшалăх пулăшăвне тивĕçлисен учетне тăратасси;

– реклама конструкцийĕсем вырнаçтарма ирĕк парасси.

Çĕнĕ Шупашкар хула администрацийĕ:

– çĕр участокĕсен хула строительствин планĕсене хатĕрлесси тата парасси.

Улатăр район администрацийĕ:

– пурăнмалли шутланакан пÿлĕме пурăнмалла маррисен тата пурăнмалли мар шутланакан пÿлĕме пурăнмаллисен шутне куçарасси.

Шăмăршă район администрацийĕ:

– ача усрава илес текен кандидатсене учета тăратасси.

Сывлăх

Ан чирлĕр!

Чăваш Республикинчи «Роспотребнадзор» управленийĕн территори уйрăмĕнчен пĕлтернĕ тăрăх районта хальлĕхе грипп чирне регистрацилени пулман-ха. Районта пурăнакансенчен 23 процентне гриппран прививка тунă. Анчах та респираторлă вируслă инфекци чирĕпе чирлекенсен хисепĕ ÿссе пыни курăнать. Акă ноябрĕн 12–17-мĕшĕсенче пурĕ 39 тĕслĕх регистрациленĕ, 19–24-мĕшĕсенче – 52 тĕслĕх, ноябрĕн 26–30-мĕшĕсенче вара – 65.

Респираторлă вируслă инфекци чирĕпе чирлессинчен ытти чирсем пекех асăрханмалла. Апла ăшăрах тăхăнни кăна мар, организм иммунитечĕ вăйлă пулни те чирлессинчен хăтарма пултарать. Çавăнпа та "аскорбинка" тата ытти поливитаминсене йышăнни пулăшать. С витамин вара йÿçĕтнĕ купăста сĕткенĕнче, лимонра, кивире, мандаринра, апельсинпа грейпфрутра нумай пулнине ан манăр.

Гриппран, ытти вируслă инфекци ерессинчен сыхланма вара халăх медицини акă мĕн сĕнет.

Шăннине сиссенех 100 г пыла (çăка пылĕ пулсан аванрах) 1 лимон сĕткенĕпе хутăштарăр, çакăнта 800 г вĕретнĕ шыв хушăр. Çак шĕвеке пĕр кун хушшинче ĕçсе ямалла.

Фарфор чейнике 3 апат кашăкĕ чухлĕ çăка чечекĕ ямалла, 1 стакан вĕрекен шыв хушса 8–10 минут тытмалла. Пĕр е çур стакан чей ăшне кăмăла кайнă чухлĕ пыл хушса кунне 3–4 хут ĕçмелле. Çакăн пекех хăмла çырлин çулçисемпе те усă курма юрать.

Тата тепĕр меслет: 1 стакан ăшă сĕт ăшне 1 апат кашăкĕ чухлĕ пыл ярса пăтратмалла. Сĕте вскамасăр ĕçсе ямалла (кунне 2–3 стакан).

Н. ДИМИТРИЕВА.

Йĕркесĕрлĕх

Чипер пурăнма паман

Преступленисене тишкернĕ чух вĕсене пулса пыма мĕнле условисем пулăшнине дознавательсем уçăмлатаççĕ. Акă Ярапайкасси ял тăрăхĕнче пулса иртнĕ пĕр преступление тишкернĕ май кунта профилактика ĕçĕ самаях уксахлани палăрчĕ.

Ял тăрăхĕнче тăтăшах эрех-сăра ĕçекенсемпе тата ниçта та ĕçлеменнисемпе асăрхаттару мероприятийĕсем йĕркеллĕ ирттермеççĕ-мĕн. Административлă йĕркене пăсассинчен е преступлени тăвассинчен асăрхаттарса кун пеккисене ял тăрăхĕн профилактика канашне чĕнсе сÿтсе явмалла, общественноçăн та сĕрĕккĕн пăхмалла мар вĕсем çине.

Никам енчен те нимĕнле асăрхаттару çуккине кура-ши, Юрий вара хăйне ытла ирĕклĕ туйнă: мăшăрĕпе уйрăлнă пулин те ăна чипер пурăнма паман. Хĕрарăм каланине итлемесĕр ăна тăтăшах килсе хăратса, хĕнесе хăварнă. Акă çапла июнь уйăхĕнче ÿсĕр Юрий малтанхи арăмĕ патне киле пынă. Арçынпа хĕрарăм хушшинче часах хирĕçу тухнă. Хăй вăйлăрах пулнине кăтартасшăн пулса çак арçын малтанхи арăмне икĕ хут пуçран çапать.

Çакăн евĕр тĕслĕх каярах тепре пулса иртет – сентябрь уйăхĕнче. Каçалапа каллех эрех ĕçнĕ хыççăн Юрий малтанхи арăмĕн килне пырать. Ку хутĕнче те çав лару-тăрăвах сиксе тухать. Анчах та арçын хĕрарăма питĕ хытă çапса-тапса пĕтерет: хыçсăр пуканпа та, мотыга аврипе те. «Вĕлеретĕп!» – тесе хăратать.

Тепĕр пĕр-икĕ эрнерен тата çавăн пек ĕç-пуç пулса иртет арканнă çемьере. Каллех хирĕçÿ, çапăçу...

Çак виçĕ тĕслĕхе тишкерсе Раççей Федерацийĕн Уголовлă кодексĕпе килĕшÿллĕн уголовлă ĕç пуçартăмăр. Айăплава суд татса парĕ.

Л. ЯДЫКОВА,
дознаватель.

Вулаканăн шухăшĕ

Чи çирĕп айăплава пăрахăçламалла пулман

Çак кунсенче «Хыпар» хаçатра (раштавăн 4-мĕшĕнчи номерĕнче) «Кашкăра тем чуль тăрантарсан та...» статья пичетленсе тухрĕ. Шухăша ячĕ вăл.

Мĕнле пурнăç пулса кайрĕ-ха: пур çĕрте те вĕлереççĕ, хĕнеççĕ, çаратаççĕ. Нимрен те, никамран та хăракан, шикленекен çук. Мĕншĕн? Хуравĕ паллă ĕнтĕ. Çын вĕлерекенсем хăйсен ĕçĕсемшĕн çирĕп наказани пулмасса курса тăраççĕ-çке: вун пилĕк çул каялла чи çирĕп айăплава – персе пăрахассине пăрахăçланă.

Унччен кун пек тискер преступленисем ытларах пысăк хуласенче кăна пулнă пулсан, халĕ çынлăх пирки манса çакăн пек преступленисене туни яла та çитрĕ. Упăшки арăмне е арăмĕ упăшкине хĕнесе, çĕçĕпе чиксе вĕлернĕ тĕслĕхсем унта та кунта илтĕнме пуçларĕç.

«23 çул каялла, 1989 çулта, эпир урăх патшалăхра пурăннă тапхăрта, Совет Союзĕнче 21467 преступлени пулнă, вĕсенче 276 преступника вĕлермелле тесе йышăннă», – тесе çырать Ю. Степанов автор. Чăнах та, шутласа пăхсан пысăк цифрăсем.

Халĕ, 21 ĕмĕрте, преступленисен йышĕ татах та пысăкланчĕ. Мĕншĕн тесен 1996 çулта айăпласа вĕлерессине пăрахăçланă. Ман шутпа вара çак саккуна пăрахăçламалла пулман. Çынна вĕлернĕшĕн айăплас та çавăн йышшиех пулмалла. Кашкăра темĕн чуль тăрантарсан та вăл вăрманах пăхать, тенĕ ваттисем. Ахаль каламан. Тен айăпласа вĕлерессине пăрахăçламан пулнă пулсан хăрушă преступленисем те сахалрах пулĕччĕç. Хаçат вулакансем мĕнле шутлаççĕ-ши?

С. СЕМЕНОВА.

Отаркка ялĕ.

Спорт

Çитĕнÿсем пурне те хавхалантараççĕ

«Çамрăкла вĕренни – чул çинче, ватăлсан вĕренни – юр çинче» тенĕ пекех спортпа та çамрăкла туслашни питĕ пĕлтерĕшлĕ. Çакна ăнлансах районти хастар яшсем ачасемпе çамрăксен шкулĕнчи бокс секцине пĕр сиктермесĕр çÿреççĕ. Спортра ăнăçусем тăвасси тренировкăсенчен нумай килет. Бокс секцийĕнче кашни тренировка пысăк пахалăхлă иртнине вара черетлĕ çĕнтерÿсем те çирĕплетсе параççĕ.

Ноябрĕн 19–22-мĕшĕсенче Çĕмĕрле хулинче боксерсен республика ăмăртăвĕ иртнĕ. Ултă спортсменран тăракан пирĕн район команди унта ăнăçлă ăмăртнă. Кĕрешÿсенче пурте призерсен йышне кĕме пултарнă. Вĕсем: Иван Налимов (Муркаш), Алексей Кудряшов, Алексей Алексеев, Кирилл Пугачев, Александр Шандимиров (тăваттăшĕ те Юнкăри вăтам шкултан), Станислав Кожевников (Калайкасси). Раççейри тĕрлĕ регионтан 130 ытла спортсмен хутшăннă ăмăртура К. Пугачевпа А. Шандимиров 3-мĕш вырăнсем çĕнсе илнĕ, ыттисем 2-мĕш вырăнсем йышăнма пултарнă.

Ноябрĕн 29-мĕшĕнче Муркаш районĕн хастар боксерĕсем Çĕрпÿ хулине черетлĕ ăмăртăва тухса кайнă. «Виçĕ куна тăсăлнă Пĕтĕм Раççей турнирĕ афганец-салтаксен пĕрлешĕвĕн парнисене çĕнсе илессишĕн пулчĕ, – пĕлтерчĕ ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕн аслă тренерĕ Сергей Черкашин. – Хама та Афган тени питĕ çывăх пулнăран ку ăмăртăва каймасăр тăмарăмăр. 100 ытла боксер кĕрешрĕ унта», – ăмăртури лару-тăрупа кĕскен паллаштарчĕ вăл.

Ку ăмăрту та Муркашсемшĕн ÿсĕмлĕ иртнĕ. Николай Пегасов (Муркаш), Денис Грачев (Калайкасси), Алексей Корчагин (халĕ Çĕнĕ Шупашкарти Олимп резервĕсен училищинче вĕренет) ăмăрту çĕнтерÿçисем пулса тăнă, Станислав Кожевников (Калайкасси) 2-мĕш вырăн йышăннă.

Муркаш боксерĕсен тĕрлĕ шайри ăмăртусенче çĕнтерÿсем чылай. Кĕçĕннисем аслисен çитĕнĕвĕсемпе хавхаланса, вĕсенчен тĕслĕх илсе пыни вара чăннипех те пĕлтерĕшлĕ.

Н. НИКОЛАЕВА.

Ачасем сывлăхлă ÿсчĕр

Массаж организмшăн усăллă пулнине пурте пĕлеççĕ ĕнтĕ. Урасене массаж тунин пĕлтерĕшĕ те пысăк. Мĕншĕн тесен ура тупанĕ çинче активлă точкăсем нумай вырнаçнă. Çавăнпа та урасене массаж туни ачан урисем мĕнле аталанни çине кăна мар, нерв тытăмĕ çине те, ÿт-пÿ çине пĕтĕмĕшле те лайăх витĕм кÿрет. Апла пулсан – ача сывлăхлă ÿсни çине те.

Çакна шута илсе «Солнышко» ача садĕнчи пĕрремĕш кĕçĕн «Б» ушкăнра ачасен урисене тăтăшах массаж пултăр тесе ятарлă пĕчĕк кавирсем ĕçе кĕртрĕмĕр. Вĕсене хатĕрлессинче ашшĕ-амăшĕсем пире ăнланса пулăшу кÿчĕç. Кăнтăрла çывăрса тăнă хыççăн ачасен çак кавирсем тăрăх çăра уран хаваспах утаççĕ. Çапла туни ачасен сывлăхне çирĕплетме пулăшасса, апла вĕсем чир-чĕре çăмăллăнрах чăтса ирттерме пултарасса шанса тăратпăр.

Т. СМИРНОВА,
воспитатель.

Çырусене тишкеретпĕр

Аннерен, çемьерен хакли нимĕн те çук

Муркашри **«Солнышко» ача сачĕн воспитателĕсем Г. Сазонова тата С. Дашкова** «Манăн çемье» ятпа презентацисен конкурсĕ иртнĕ пирки çырса пĕлтерчĕç. Иккĕмĕш кĕçĕн «Б» ушкăна çÿрекен ачасен çемйисем хутшăннă унта. Конкурса ачасемпе ашшĕ-амăшĕсен хушшинчи çыхăнăва татах та çирĕплетес, çемьен пĕлтерĕшне ачасене уçса парас тĕллевпе йĕркеленĕ. Конкурс çĕнтерÿçисем Ефимовсен тата Налимовсен çемйисем пулнă.

Тренккăри информаципе культура центрĕн ертÿçинчен Н. Сергеевăран кунта Амăшĕн кунне ирттерни пирки хыпар çитрĕ. Чăнах та пысăк уяв пулнă – 50 çын ытла пуханнă. Г. Баранова ертсе пыракан «Дубравушка» ташă коллективĕ тата Ильинкăри вăтам шкулта вĕренекенсем амăшĕсене илемлĕ концертпа савăнтарнă. «Аннене савăнмалăх» ятпа литература куравĕ те ĕçленĕ. Уяв «Юман» кафери апатлануpa вĕçленнĕ.

Тепĕр çыру авторĕсем – **«Солнышко» ача-пăча сачĕн С. Иванова тата О. Петрова воспитательсем.** Вĕсем те аннесене халалланă уяв хаваслă та савăнăçлă иртни пирки пĕлтерчĕç. «Аннесен аллисем ылтăн» ятпа иртнĕ конкурса кĕçĕн çулхи ачасен амăшĕсем активлă хутшăннă. Кашни амăшех пĕр-пĕр номинацире çĕнтернĕ.

Культура

Орининсем – лауреатсем

Халăх йăли-йĕркине упрани, ăна ăруран ăрăва куçарни – пархатарлă ĕç. Çын укçа-тенкĕне кăна пуян мар, ăна чун апачĕпе хавхаланăвĕ те питĕ кирлĕ. Çакăн пек чухне вара ĕçлес кăмăл та çĕкленет, пĕр-пĕрин ăнланăвĕ те сывăхланать, юрлас-ташлас килет. Акă çаксене тĕпе хурса Оринински Культура çуртĕ çумĕнчи «Шуракăш» юрăпа ташă ансамблĕ тата «Орин ен» ветерансен хорĕ хăйсен пултарулăхĕпе паллаштарма куракан умне тăтăшах тухаççĕ. Çавăн пекех тĕрлĕ конкурссене, фестивальсене хутшăнса çĕнтерӳçĕ пулса таврăнаççĕ. Икĕ ушкăн вара хĕрĕх ытла çынна пĕрлештерет. Кашниех чăн-чăн юрă-ташă ăсти, пирĕн артистсем чылай мероприятие илем кӳреççĕ.

Çак кунсенче эпир Красноармейски районĕнче иртнĕ регионсем хушшинчи фестиваль-конкурса хутшăнтăмăр. Эпир район чысне хӳтĕлеме тивĕç пултăмăр. Ку пирĕншĕн пысăк хисеп пулчĕ.

Фестиваль-конкурс Чăваш Республикин Пуçлăхĕн грантне тивĕçнĕ «Тусăмсене юрăкĕвĕпе савăнтарар» çĕнтерӳçĕ проект шайĕнче иртрĕ. СССР патшалăх премийĕн лауреачĕ, Раççей халăх артисчĕ, Раççей Федерацийĕн тата Чăваш Республикин искусствоин ĕçĕн тава тивĕçлĕ ĕçченĕ, композиторĕ Ф. Лукин çуралнăранпа 100 çул çитнипе çыхăннă. Кунта ытларах Филипп Миронович юррикĕвви янăрарĕ. Паллах, çакă ăна сума суни пулчĕ. Фестиваль-конкурса çак районта ирттерни ахаль мар: композитор Красноармейски районĕнче кун çути курнă. Искусство ĕçченĕ 800 яхăн юрă хайланă. Фестиваль-конкурса алă ушкăн хутшăнчĕ.

Иртнĕ тапхăрта пысăк ăсталăхпа палăрнисене вара Шупашкар хулинчи Чăваш патшалăх филармонийĕ пуçтарчĕ. Кунта Чăваш Республикинчи 2012 çулхи культура ĕçĕсен пĕтĕмлетĕвĕн марафонĕ пулчĕ. Çапла вара çӳллĕ шайри гала-концерта пирĕн ĕçе пысăка хурса хакларĕç. Эпир виççĕмĕш степеньлĕ лауреат пулса таврăнтăмăр. Çавăн пекех укçан хавхаланăва тивĕçрĕмĕр. Пирĕ çапла сума суни татах та кăтартулларăх, пултаруллăрах ĕçлеме хистет.

Куракан умне хăш шайра тухасси, юрă-ташă ăсталăхĕ, паллах, художество пултарулăх ертӳçинчен нумай килет. Кунта манăн чи малтан Чăваш Республикин культура тава тивĕçлĕ ĕçченне, Чăваш Республикин композиторсен ассоциацийĕн членне В. Александрова, çавăн пекех Культура çуртне килекен кашни çынна пысăк тав сăмахĕ калас килет. Халĕ вара эпир çитсе килекен уявсене хатĕрленетпĕр.

В. ВАСИЛЬЕВА,
Оринински Культура çуртĕн ертӳçи.

Пурнăç чăнлăхне сăнлать

Çĕнĕ кĕнеке

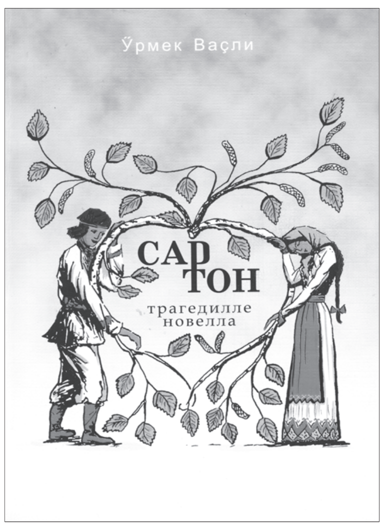

Çак кунсенче Василий Максимович Пузыревăн (Ӳрмек Васлейĕн) «Сартон» кĕнеки пичетленсе тухрĕ. Пирĕн вулакан ăна район хаçатĕнче пичетленнĕ «Сартон» трагедилле новеллин пайĕсем, ытти сăвă-хайлавĕсем тăрăх пĕлет ĕнтĕ.

Кĕнеке авторĕ – пултаруллă педагог, вĕрентӳ йĕркелӳçи, Раççей вĕрентĕвĕн хисеплĕ ĕçченĕ. Кĕнекене «Сартон», «Пул эс арçын» поэмăсемсĕр пуçне «Ачалăх», «Тĕнче тытăмĕ», «Юрату кĕввисем», «Пурнăç аваăрĕ» сăвă ярăмĕсем, юптарусемпе култармăшсем те кĕнĕ. Паян вулакансене авторăн кĕнекери хăш-пĕр хайлавĕсемпе паллашма сĕнетпĕр.

Хĕвел шевли пулчĕ.
Ирĕлсе туту сан
Тутамран чуп турĕ.
Чĕвĕн тăнă эпĕ,
Пĕлĕте кармашнă:
Пурнăç эсĕ манăн,
Санпала варлашнă.
1984.

Тамăк çывхарать.

Мĕлке çывхарать.
Ăш пăтранать.
Сур питĕнчен.

Хĕсĕр хирте тăлăх путене
Авăтать татти-сыпписĕр.
Чуна тăвăр.
17. 06. 2009.

17-ри хĕр

Ак каллех эп санпа
Тĕл пулма васкатăп.
Чечек сапнă çаран
Варрипе чупатăп:
Ман пуласлăх эс,
Ман телейĕм эс!
Вун çиччĕри савăш,
Тăхтасамччĕ çеç…
Хура çӳçлĕ йĕкĕт
Куçăмран чăр! пăхрĕ.
Эп кăна илтмелĕх
Çепĕç пăшăлтатрĕ:
«Пин-пин тĕслĕ ырă
Чечек çыххине
Пуç вĕçне эп хутăм,
Чăмрăм ытамне».
Ярапаллă ярăм

Хӳхлев

Ырми-канми хăват
Хресчен пуянлăхĕ –
Тăварлă тар.

Тăвăр ункă –
Ятсăр çăлăнăç.
Хĕвел сӳнет.

Сана куртăм –
«Кăвак хуппи» уçăлчĕ.
Сивĕ çутă.

Тăшману сывлăх сунчĕ –
Кавар çуралнă.
Сыхă пул.

Вучахра кăвар сӳннĕ:
Çемье ăшши çук.
Тăрлавсăрлăх хуçаланать.

Кун-çул таппи
Çын кусĕнчен пăхтарать:

Пуçлăх суйлаççĕ

Юптару

– Ах, еплерех пуплет çав тилĕ, –
Киленчĕ шур аяк – чакак.
– Мĕнле йăлтăртатать ун тумĕ! –
Ăмсанчĕ çывăхри курак.

– Ура чĕрни хĕскĕч пек çивĕч, –
Тутисене çуллать кушак.
– Çĕклер алла: пулма вăл тивĕç
Чăн-чăн хуçа, – хушать ашак.

– Шанатпăр пĕр сана, пĕр эсĕ...
Эй, Турăçăм, пилле тилле!
Çĕн пуçлăха çĕн пыл чĕресĕ, –
Хремеслепет упа, – сипле...

Авалтан тилле пурте пĕлетпĕр,
Çав-çавах ăна куçпа тĕллетпĕр.
1996.

Саламлатпăр

Хаклăран та хаклă çыннăмăра, юратнă, ырă кăмăллă аттене, хуньăстарике, кукаçие, тăванăмăра – Çатракасси ялĕнче пурăнакан **Виталий Васильевич НИКИТИНА** 55 çулхи юбилей ячĕпе чунчĕререн ăшă сăмахсемпе саламлатпăр. Юман пек çирĕп сывлăх, юхан шыв пек вăрăм кун-çул, çăл куç пек тапса тăракан вăй-хал, иксĕлми телей, савăнăç сунатпăр. Эпир сана пурте юрататпăр, хисеплетпĕр, эс пурришĕн савăнатпăр. Пире, ачусене, çуратса тĕрĕс-тĕкел пăхса ӳстерсе пурнăç çулĕ çине кăларнăшăн чунтан тав тăватпăр.

Салампа: мăшăрĕ Галина Александровна, хĕрĕсем, ывăлĕсем, кĕрӳшĕсем, мăнукĕсем, хăти-тăхлачисем.

Хаклăран та хаклă çыннăмăра – Юрпаш ялĕнче пурăнакан **Галина Петровна ПЛАТОНОВĂНА** 80 çулхи юбилей ячĕпе чунчĕререн тухакан ăшă сăмахсемпе саламлатпăр. Ырлăх-сывлăх, телей, канлĕ ватлăх, нумай-нумай пурăнма çирĕп сывлăх сунатпăр. Ачусемпе, мăнукусемпе савăнса пурăнмалла пултăр.

Саламлаканĕсем: Купăрляри Гальăпа Миша.

Купăрля ялĕнче пурăнакан **Римма Никитична ВАСИЛЬЕВĂНА** 70 çул тултарнă ятпа чун-чĕререн саламлатпăр, ырлăх-сывлăх, телей сунатпăр.

Ан чирле, ан ватăл нихăçан,
Пул хаваслă, кăмăллă ялан.
Эс пурри пире савăнтарать,
Пурăнма вăй-хал парса тăрать.

Саламлаканĕсем: мăшăрĕ, ывăлĕсемпе кинĕсем, хĕрĕсемпе кĕрӳшĕсем, мăнукĕсем тата кĕçĕн мăнукĕсем.

Юратнă йăмăкпа кĕрĕве, аппапа йыснана – Çатракасси ял тăрăхĕнчи Çатракассинче пурăнакан **Елена Петровнăпа Александр Алексеевич ПАВЛОВСЕНЕ** çуралнă кунĕсемпе чĕререн саламлатпăр. Тăванăрсемпе туслă пурăнма, ачăрсене таса та сывă пăхса çитĕнтерме ырлăх-сывлăхпа вăй-хăват сунатпăр. Турри пиллĕх патăр сире.

Пысăк салампа: аслă пиччӳпе инкӳ, Вальăпа Олег тата Артур, Таня, Марина.

Юнкă ялĕнче пурăнакан юратнă аннене, хуньамана, кукамая – **Нина Ивановна ИВАКОВĂНА** сумлă юбилей ячĕпе чун-чĕререн саламлатпăр. Ĕçрен те, çынна пулăшасран та пăрăнманскере малашне те тулли пурнăç, çирĕп сывлăх, телей, ăнăçу, вăрăм ĕмĕр сунатпăр.

Саламлаканĕсем: хĕрĕсемпе ывăлĕсем, кинĕпе кĕрӳшĕ, мăнукĕсем, кĕçĕн мăнукĕ, тăванĕсем.

Раштавăн 7-мĕшĕнче Ярапайкассинчи вăтам шкул директорĕн – **Николай Васильевич КУДРЯШОВĂН** – 60 çулхи юбилейĕ.

Николай Васильевич – ăста педагог, пултаруллă ертӳçĕ, хаклă мăшăр, юратнă атте, ырă кăмăллă асатте, кукаçи. Сумлă юбилей ячĕпе эпир ăна ăшшăн саламлатпăр. Юман пек çирĕп сывлăх, чăваш сурпанĕ пек вăрăм кун-çул, хушпу тенкисем пек çутă пурнăç сунатпăр. Яланах хальхи пек кăмăллă, хастар, савăнăçлă пулăр. Турă сире вăй-хал парнелетĕр, чир-чĕртен упраса тăтăр. Эсир пурри пирĕншĕн хӳтлĕх, тĕрев, телей.

Саламлаканĕсем: сире чунтан хисеплекен Ярапайкассинчи вăтам шкул коллективĕ.

Пирĕн пата çыраççĕ

Амăшĕн ячĕ те, ĕçĕ те чаплă

Аннене чысласси, ăна уяв туса парасси – ачисен кулленхи тивĕçĕ. 1998 çултанпа Раççейре пурăнакансем Амăшĕн кунне уявлама пуçлани амăшĕсен пĕлтерĕшне çӳлерех çĕклерĕ, сумне ӳстерчĕ. Амăшĕсем çавна тивĕç те.

Анаткасси ял библиотекинче çак паллă уява хатĕрленсе «Амăшĕн ячĕ таса та ырă» кĕнеке выставки хатĕрлерĕмĕр. Вăл шкулта вĕренекенсемшĕн те, ашшĕ-амăшĕшĕн те, ача çуратса ӳстерекенсемшĕн те интереслĕ пулчĕ. Çавăнпах-тăр выставкăна кĕрсе куракансем йышлă пулчĕç.

Амăшĕсен кунне уявланă май эпир библиотекăра алă ĕç выставкине те уçрăмăр. Унăн ячĕ – «Чун эмелĕ». Мăн Чурашри вăтам шкулта вĕренекен Рая Журавлева кăларнă «Аннесем пирки калаçар-ха» стена хаçачĕ те уява пыракансемпе амăшĕсемшĕн интереслĕ пулчĕ.

Уява пынă амăшĕсене Анаткассинчи пуçламăш шкулта вĕренекенсем саламланине курма та кăмăллă пулчĕ.

Мĕнле пулать-ха вăл амăшĕсем хушшинчи конкурссăр? Уява йĕркелекенсем ăна çӳллĕ шайра ирттернине амăшĕсем парне пек йышăнчĕç.

Уяв каçĕнчи савăнăç амăшĕсен сăн-питĕнчен нихăçан та ан кайтăрччĕ.

Г. АНДРЕЕВА,
библиотекарь.

Анаткасси ялĕ.

Пĕрле савăнтăмăр

Почтальон килнине систерсе йытă вĕрсе ячĕ те урама тухса хаçатсем илсе кĕтĕм. Вĕсем хушшинче Шетмĕпуçĕнчи Культура çуртне Амăшĕсен кунне йыхравлани те пулчĕ.

Пĕрлешӳллĕ хуçалăх арканнă хыççăн пире, аслăрах ăрурисене клубра пухсан, пĕрле ĕçленисемпе тăвансемпе курса калаçнă пек чун-чĕрене лайăх пулса кайрĕ. Тавах çакнашкал тĕл пулушăн.

Уяв йĕркелекенсем клуба кĕриччен амăшĕсене вĕри чейпе хăналасшăн пăхса хăварни те ăшра ырă туйăм çуратрĕ.

Амăшĕсен тĕл пулу касĕнче çамрăксен клуб çумĕнчи пултарулăх ушкăнĕ пире илемлĕ юрăсемпе савăнтарчĕ. Шетмĕпуçĕнчи шкул ачисен ташши-юрри пурсăмăра та çамрăклăха, шкул çулĕсене аса илтерчĕ.

Уява пынисем Шетмĕпуç ял администрацийĕн пуçлăхĕ саламланине, район администрацийĕн ĕçченĕ Муркаш ен ĕçĕ-хĕлĕпе паллаштарнине тимлĕ итлерĕмĕр.

Н. КУДРЯВЦЕВА.

Мăн Турхан ялĕ.

Кил тата хушма хуҫалӑх

Асанне ӗҫсӗр лармасть

Ырӑ тӗслӗх

Кӑмӑллӑ та тарават калаҫакан асаннепе авӑн уйӑхӗн вӗҫӗнчех тӗл пулса калаҫнӑччӗ. Ҫав кун Раиса Филиппова **(сӑн ӳкерчӗкре)** Муркаш пасарне килти хушма хуҫалӑхра туса илнӗ шултра ыхрапа тата пушӑ вӑхӑтра аланӑ ҫӑм ҫипсемпе тухнӑччӗ. Сӑмах ҫумне сӑмах – асанне мана хӑйсен килти хушма хуҫалӑхӗ, хӑйӗн ӗҫ пурнӑҫӗ пирки каласа пачӗ. Чӑн-чӑн ҫӗр ӗҫченӗпе тӗл пултӑм эпӗ ҫавӑн чух.

– Ҫулсем пуррине пӑхмасӑрах паян эпӗ ӗҫлемесӗр ларма пултараймастӑп. Мӑшӑрӑмпа ывӑлпа икӗ хӗр ҫуратса ӳстерсе пурнӑҫ ҫулӗ ҫине кӑлартӑмӑр та паян вӗсен ӗҫ ӑнӑҫӑвӗсене курса савӑнса пурӑнатӑп. Виссарион пурнӑҫран вӑхӑтсӑр уйрӑлса кайрӗ пулсан та ачасем хавхалантарнипе пурнӑҫпа тан пыма тӑрӑшатӑп. 40 ҫула яхӑн Орининти сысна ферминче амасем патӗнче вӑй хутӑм, ҫапах паян та выльӑх-чӗрлӗхрен уйрӑммӑн пурӑнаймастӑп. Володя ывӑлӑмпа Рита кинӗм пулӑшнипе хамӑрӑн килти хушма хуҫалӑхра икӗ ӗне, икӗ вӑкӑр, кӑвакалсемпе чӑх-чӗп, бройлерсем тытатпӑр. Пахчара ҫырли те, улмуҫҫийӗпе пахча ҫимӗҫӗ те ытлӑ-ҫитлех. Ҫак тупра вӑл ӗҫлемесӗр пулмасть. Ывӑлӑмпа кинӗме май ҫитнӗ чухлӗ тӗкӗ пама тӑрӑшатӑп та ӗҫрен пушансан кӗнчеле умне ларатӑп. Хам арланӑ ҫӑм ҫипрен алса-чӑлха ҫыхатӑп, киле валли ытлашши пулакан продукципе ҫӑм ҫипе сутма илсе тухатӑп. Тӑрӑшса ӗҫлесен кашниех тупӑш парать, – тенкел ҫине вырнаҫнӑ май калаҫать Раиса Гавриловна.

Ял ҫыннин, ҫӗр ӗҫченӗн канӑвӗ вӑл – хӑйне евӗр вӑрттӑнлӑх. Хӗрӳ ӗҫ вӑхӑтӗнче хресчен кану пирки шутламасть те. Мӗн акни-лартнине пуҫтарса кӗртсен малашлӑх пирки пуҫ ватнӑ чух алла алӑ ӗҫ тытсан иртет унӑн канӑвӗ. Ку вӑл ялта пурӑнакан кашни ҫыншӑнах паллӑ. Манӑн ҫӗнӗ пӗлӗшӗм те хӑйӗн сӑмахӗнче ҫакна ҫирӗплетрӗ.

Филипповсем паян килти хушма хуҫалӑх ҫӗрне пӗр гектара ҫитернӗ. Хушма хуҫалӑхра выльӑх-чӗрлӗх ӗрчетсе ытларах тупӑш тума пӗр тӳпе пай ҫӗрӗ те илнӗ.

– Чӑн-чӑн ҫӗр ӗҫченӗ пӗр ӗҫпе ҫеҫ ҫырлахмасть, – тӑсатӑп калаҫӑва малалла.

– Эпир, ял ачисем, ҫӗр ӗҫӗнче атте-аннепе пӗрле вӑй илсе ӳснӗскерсем. Пылчӑкра ҫӑрӑласси те, тислӗкпе ӗҫлесси те пирӗншӗн ют мар. Ҫӗре юратса ӗҫлекене вӑл та юратупа-ӑнӑҫупа тавӑрать. Пушӑ вӑхӑтра ҫӑм арлассине тата алса-чӑлха ҫыхассине вара хамӑн юрату теес килет. Унсӑр пурӑнаймастӑп та пулӗ эпӗ, – иртен-каяна тавар сӗнсе калаҫать асанне.

Ҫакнашкал ӗҫченсем паянхи ҫамрӑксемшӗн ырӑ тӗслӗх пулнинчен савӑнса уйрӑлтӑм эпӗ Оринин ял тӑрӑхӗнчи Чамӑш ялӗнче пурӑнакан ал ӗҫ ӑстинчен.

Анатолий БЕЛОВ.
Автор сӑн ӳкерчӗкӗ.

Сад-пахчаҫӑн уйӑх календарӗ

Раштав уйӑхӗ – Ҫӗнӗ ҫул кӳрши

Раштав уйӑхӗ Ҫӗнӗ ҫула алӑ парать. Ҫак уйӑхра хӗвел пӑхать, анчах ӑшӑтаймасть. Статистика ҫирӗплетнӗ тӑрӑх раштав уйӑхӗнчи уяр кунсем – сайра пулӑмсем. Раштав уйӑхӗ ҫулталӑка вӗҫленӗ май сад-пахчари ӗҫсем те пӗтӗмлетӳ ыйтаҫҫӗ. Ҫулталӑк вӗҫленнӗ хушӑрах килти хушма хуҫалӑх тытаканӑн сад-пахчара кая юлмасӑр пурнӑҫламалли ӗҫӗсем те пӗтмен-ха.

Ҫӗр ӗҫченӗ ӗлӗкрех раштав уйӑхне пӑхса ҫӗнӗ ҫулхи ҫанталӑк пирки сӑнавсем тунӑ. Паянхи пурнӑҫра вара вӗсем тӳр килмеҫҫӗ. Апла пулин те хӑшпӗр сӑнавсем пирки аса илни те ытлашши пулас ҫук. Раштав уйӑхӗ типӗ килсен ҫуркуннепе ҫулла типӗ пулаҫҫӗ тенӗ. Ку сӑнава паянхи кунпа пӑхсан ҫитес ҫу кунӗсем йӗпе-сапаллӑ пулмалла. Ҫак уйӑхра сивӗ тата юрлӑ, паслӑ тата ҫиллӗ пулсан ҫитес ҫул хресчене тухӑҫпа савӑнтарӗ. Апла-и, капла-и, анчах сад-пахча ӗҫӗпе тимлекене уйӑх календарӗпе паллаштарни те ытлашши пулмӗ.

Хӗл тапхӑрӗн пӗрремӗш кунӗсем пӳлӗмри ӳсен-тӑрана шӑварма тата апатлантарма юрӑхсӑр вӑхӑт шутланаҫҫӗ. Пахчаҫӑсемшӗн ҫак кунсем акмалартма вӑрлӑх хатӗрленӗ май тата унччен акнӑ-лартнӑ ӳсен-тӑрана хӳтӗлемелли препаратсене, удобренисене, ӳсме пулӑшакан стимуляторсене туянма меллӗ. Ҫад-пахчара хуҫалӑх ӗҫӗсене пурнӑҫлани ытлашши пулас ҫукки пирки те манмалла мар.

Уйӑхӑн малтанхи кунӗсенче пӳлӗмри ӳсен-тӑрана касман пулсан эсир тӗрӗс тунӑ. Кунпа пӗрлех ҫак кунсенче вӑрлӑх акни юрӑхлӑ. Пӳлӗмри ӳсен-тӑрана шӑварни те, апатлантарни те ытлашши пулмасть.

Хӗл ытларах та ытларах вӑй илсе пынӑ май килти хушма хуҫалӑхсенчи пахчасенче кил хуҫисен юр тытассипе ӗҫе кӳлӗнмелле. Ҫырла тӗмӗсене юрпа купаламалла.

Иртнӗ кунсенче эсир хӑвӑр пурӑнакан пӳлӗмре симӗсле ҫиме сухан, ыхра, кресс-салат тата ҫулҫӑллӑ горчица акнӑ-лартнӑ пулсан сирӗн ӗҫ сад-пахчаҫӑн уйӑх календарӗпе килӗшсе тӑнине палӑртас килет.

Раштав уйӑхӗн 7 – 10-мӗшӗсем. Пӳлӗмри чечексемпе симӗсле ҫиме лартнӑ ӳсен-тӑрана шӑварма тата апатлантарма меллӗ. Вӑрлӑх, ӳсен-тӑрана хӳтӗлемелли хатӗрсем, стимуляторсемпе удобренисем, калчасем акма-лартма пахча тӑпри, садра ӗҫлемелли инвентарь туянмалла. Симӗсле ҫиме петрушка акма юрать.

Раштав уйӑхӗн 10 – 12-мӗшӗсем. Уйӑх календарӗпе килӗшӳллӗн пӳлӗмре ӳсекен чечексене, симӗсле ҫиме лартнӑ ӳсен-тӑрана шӑварни тата апатлантарни, куршаксенчи тӑпрана кӑпкалатни вырӑнлӑ. Пӳлӗмри ӳсен-тӑрана сӑтӑрҫӑсенчен хӳтӗлемелле. Купӑста тӑварлама тата компотсемпе соксем янтӑлама чи меллӗ вӑхӑт.

Раштав уйӑхӗн 12-мӗшӗ. Пахча ҫимӗҫе шӑнтса хуни лайӑх. Ӳсен-тӑранпа нимӗнле ӗҫ те пурнӑҫлама юрамасть. Вӑрлӑх, ӳсен-тӑрана хӳтӗлемелли хатӗрсем, стимуляторсемпе удобренисем, акма-лартма пахча тӑпри, садра ӗҫлемелли инвентарь туянмалла.

Раштав уйӑхӗн 12 – 14-мӗшӗсем. Ҫак кунсенче пахча-ҫимӗҫпе, ӳсен-тӑранпа нимӗнле ӗҫ те ан тӑвӑр.

Раштав уйӑхӗн 14 – 16-мӗшӗсем. Пӳлӗмре суханпа ыхра, кресс-салатпа ҫулҫӑллӑ горчица акассипе-лартассипе тимлемелле. Пахчари ҫырла тӗмӗсене юрпа купаламалла. Юр пур пулсан ӑна улмуҫҫисем тавра таптаса пусӑрӑнтармалла.

Малалли пулать.

Шӳт мар

Пахчари тӗлӗнтермӗш

Килти хушма хуҫалӑх тытакан хӑйӗн харпӑрлӑхӗнче тӗл пулакан кашни кӑсӑклӑ япалапах хытӑ интересленет. Кашни тӗлӗнтермӗш пулӑмах вӑл ял ҫыннисемпе сӳтсе явать. Турай ял тӑрӑхӗнчи Анаткассинчи ял библиотекинче ӗҫлекен Г. Андреева библиотекарь те ял ҫыннисен пӗр тӗлӗнтермӗшне сӑн ӳкерчӗкпе пирӗн патӑмӑра илсе килчӗ. Мӗн куратӑр эсир ҫак сӑн ӳкерчӗкре? Хуравне тупма та йывӑр. Тӗрӗссипе ҫак тӗлӗнтермӗш вӑл – ҫӗр улми. Пулать вӗт ҫут ҫанталӑк илемӗ!

Хисеплӗ вулаканӑм! Санӑн тата мӗнле тӗлӗнтермӗш пур? Ыттисене те паллаштар унпа.

Хаҫат редакцийӗ.

Сӑнанинчен

Раштавӑн 13-мӗшӗ – Андрей Первозванный кунӗ. Ҫак каҫ юхан шыв юххине итлеме ҫӳренӗ. Шыв шӑп пулсан – хӗл тикӗс килет, шавлать пулсан – ҫил-тӑманлӑ хӗле кӗт.

Раштавӑн 14-мӗшӗ – Ҫӗнӗ уйӑх. Наум кунӗ. Пророк Наум ӑс кӗртет. Прихут шкулӗсем ачасене вӗренме йышӑннӑ.

Раштавӑн 17-мӗшӗ – Варвара. Варвара килет – шартлама хӗл ура пусать.

Раштавӑн 19-мӗшӗ – Хӗллехи Микулнӑ. Ҫак кунхи сивӗ – тухӑҫа, тенӗ.

Раштавӑн 22-мӗшӗ – Хӗллехи Анна кунӗ. Аннана хӗл тӗплӗ ларать.

Паян садра

Маларах ӗлкӗреймен пулсан

Ӗҫ опычӗ пысӑкран пахчари ӗҫсене хӑшне хӑҫан пурнӑҫламалли те алӑ тупанӗ ҫинчи пекех паллӑ. Ҫавӑнпа та вулакансене хӗле кӗрсе кайичченхи хӑшпӗр ӗҫсем пирки асӑрхаттарас шут пур. Паян пахчаҫӑн маларах пурнӑҫлайман ҫак ӗҫсем пирки манмалла мар:

– ҫамрӑк йывӑҫ турачӗсене юр пусарса хуҫасран ҫыхмалла, йывӑҫӑн аялти пайне вара хыр лӑссисемпе йӗпписене аялалла туса картламалла;

– ҫамрӑк хурлӑханпа крыжовник тӗммисене те юр ватасран пуҫтарса ҫыхни лайӑх;

– пахчана шӑшисем иленесрен хӑрӑк туратсене пуҫтарса ҫунтармалла;

– ҫимӗҫ йывӑҫҫисем тавра тымар шӑнасран йӑран ҫинчен илнӗ ҫӗр, торф е ҫӗрӗк тӑпри е ҫӗрнӗ тислӗк сапӑр.

Ҫак ӗҫсене пурнӑҫлама эсир паян та кая юлман-ха.

Иван ВАСИЛЬЕВ,
пахчаҫӑ.

01 пӗлтерет

Газ: асӑрханӑр

Пӳрт-ҫуртсене хутса ӑшӑтмалли тата электричествӑпа ытларах усӑ курмалли тапхӑр пуҫланнӑран кӑмакасемпе электричество кабелӗсен юсавлӑхӗ малти вырӑна тухса тӑрать. Ҫавӑнпа пӗрлех ҫут ҫанталӑк газӗпе усӑ курнӑ чух асӑрханулла пулмалли пирки те манмалла мар. Кун пек тӗслӗхпе ҫӗр-шывра инкексем пулнине радиопа, телевиденипе тӑтӑшах каласа-кӑтартса тӑраҫҫӗ. Хаҫат-журналсенче те асӑрхаттарусем чылай. Иртнӗ уйӑхра вара кунашкал инкек хамӑр районта та пулса иртрӗ.

Ҫатракасси ял тӑрӑхӗнчи Очӑкасси ялӗнче пӗччен пурӑнакан арҫын газ плити ҫине апат пӗҫерме лартса кил хушшинелле тухнӑ. Йӑпӑрт тесе тухнӑскер вак-тӗвек ӗҫсене пула газ плити ҫине апат пӗҫерме лартни пирки маннӑ. Пӳрте кӗрсен те вӑл ҫут ҫанталӑк газӗн шӑршине тӳрех туйман: кастрюльтен вӗресе каҫса кайнӑ яшка газ ҫулӑмне сӳнтернӗ. Пӳрте кӗрекен арҫын пирус туртас тесе алӑк патӗнчех шӑрпӑк тивертет те ҫулӑм хӑвачӗ ӑна самантрах алӑкран урама кӑларса ывӑтать. Пурӑнмалли ҫурта вара кӑвак ҫулӑм хыпса илет. Инкек пирки пушар хуралне хыпарласа эпир вырӑна ҫитнӗ ҫӗре пӳрте кӑшкарӗпех ҫулӑм ярса илнӗччӗ.

«Хӗрлӗ автана» ытти хуралтӑсем ҫине сарӑлма памарӑмӑр пулин те пурӑнмалли ҫурта ҫӑлма май килмерӗ. Ҫак инкек районта пурӑнакан, килти хушма хуҫалӑхра ҫут ҫанталӑк газӗпе усӑ куракан кашни ҫыннах тивӗҫлӗ пӗтӗмлетӳ тума ыйтать.

Йӑпӑртлӑха пулсан та, пӳртсене хутса ӑшӑтма харпӑр хӑй тӗллӗн хатӗрленӗ тимӗр кӑмакасене вырнаҫтарма, хутнӑ кӑмакасем патӗнче вутӑ-шанкӑпа кӗпе-йӗм типӗтме, кӑмаксене хутма тата газ чӗртме ача-пӑчана явӑҫтарма, ҫунакан кӑмакана никам пӑхмасӑр пӑрахса хӑварма юрамасть.

Районти лару-тӑру. Пушар тухаслӑхпа хумхантаракан ыйту районта ҫавҫавах ҫивӗч тӑрать. Раштав уйӑхӗн 5-мӗшӗ тӗлне Муркаш енре 40 пушар пулчӗ. Вӗсенче 5 ҫын пурнӑҫӗ вӑхӑтсӑр татӑлчӗ, 2 ҫын пиҫсе кайрӗ, нумай кил-ҫуртпа пурлӑх кӗлленчӗ. Пушарсен тӗп сӑлтавӗсем: усӑ ҫулӑмпа усӑ курнӑ чух асӑрханусӑр пулни, электрооборудованисене эксплуатацилес правилӑсене пӑсни, юсавсӑр кӑмакасем тата вӗсемпе усӑ курнӑ чух пушар хӑрушсӑрлӑх правилисене пӑхӑнманни, ҫут ҫанталӑк газӗпе асӑрханусӑр пулни.

А. ИЗОНОВ,
патшалӑх пушар надзорӗн районти уйрӑмӗн пуҫлӑхӗ.

Телепрограмма

с 10 по 16 декабря 2012 года

ПОНЕДЕЛЬНИК, 10.12

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 1.10, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.15, 4.20 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Время обедать!»
13.00 «Дешево и сердито»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить» 12+
15.15 «Доброго здоровьица!»
16.10 Т/с «УБОЙНАЯ СИЛА» 16+
17.00 Т/с «НЕРАВНЫЙ БРАК» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ОТРАЖЕНИЕ» 16+
23.30 «Вечерний Ургант» 16+
0.00 «Свобода и справедливость» 18+
1.30, 3.05 Х/ф «МАЛЕНЬКАЯ ЧЕРНАЯ КНИЖКА» 16+
3.30 Т/с «СВЯЗЬ» 12+

РТР

5.00 Утро России
9.00 «1000 мелочей»
9.45 «О самом главном»
10.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ» 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.50 «Дело Х. Следствие продолжается» 12+
13.50, 16.45, 4.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «КРУЖЕВА» 12+
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир» 12+
21.30 Т/с «ПО ГОРЯЧИМ СЛЕДАМ» 12+
23.20 Специальный корреспондент 16+
0.25 «Девчата» 16+
1.05 Вести +
1.25 Х/ф «УЛИЦЫ В КРОВИ» 16+
3.20 Х/ф «АМЕРИКАНСКАЯ ТРАГЕДИЯ»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

На канале «Россия 2»

12.00-12.30 Вести-Спорт-Чувашия

КУЛЬТУРА

7.00 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «ЧЕХОВ И Ко»
12.05 Д/с «Веселый жанр невеселого времени»
12.45 Д/ф «Твое Величество - Политехнический!»
13.10, 17.15 Д/ф «Мировые сокровища культуры»
13.30 «Искатели» «Загадка северной Шамбалы»
14.15 «Линия жизни»
15.10 Д/с «Воображаемый музей». «Древний мир»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Н. В. Гоголь. Телеспектакль «ИВАН ФЕДОРОВИЧ ШПОНЬКА И ЕГО ТЕТУШКА»
16.45 Д/ф «Метафизика любви»
17.30 «Хороводы», 4-й концерт для оркестра
18.10 Д/ф «Константин Циолковский. Гражданин Вселенной»
18.40 Д/ф «Недостающее звено»
19.45 Главная роль
20.05 «Сати. Нескучная классика...»
20.45 «Острова»
21.25, 1.40 Academia
22.15 «Тем временем»
23.00 «Монолог в 4-х частях. Андрей Кончаловский»
23.50 Х/ф «РОДНЫЕ ПОЛЯ»
1.35 Д/ф «Абулькасим Фирдоуси»
2.30 Ф. Шуберт. Соната. Исполняют Гидон Кремер (скрипка) и Олег Майзенберг (фортепиано)

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.35 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
9.30, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Живут же люди!» 0+
10.55 «До суда» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.35 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
16.25 «Прокурорская проверка» 16+
17.40 «Говорим и показываем» 16+
19.30 Т/с «ЛИТЕЙНЫЙ» 16+
21.25 Т/с «ДИКИЙ-3» 16+
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ПОГОНЯ ЗА ТЕНЬЮ» 16+
1.30 «Прокурорская проверка» 18+
2.40 Дикий мир 0+
3.05 Т/с «ОПЕРГРУППА» 16+
4.55 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА» 16+

ВТОРНИК, 11.12

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Время обедать!»
13.00 «Дешево и сердито»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить» 12+
15.15 «Доброго здоровьица!»
16.10 Т/с «УБОЙНАЯ СИЛА» 16+
17.00 Т/с «НЕРАВНЫЙ БРАК» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ОТРАЖЕНИЕ» 16+
23.30 «Вечерний Ургант» 16+
0.25 «Задиры» 16+
1.35, 3.05 Х/ф «ФРАНКЕНШТЕЙН» 18+
4.00 Т/с «СВЯЗЬ» 12+

РТР

5.00 Утро России
9.00 «1000 мелочей»
9.45 «О самом главном»
10.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ» 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.50 «Дело Х. Следствие продолжается» 12+
13.50, 16.45, 4.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «КРУЖЕВА» 12+
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир» 12+
21.30 Т/с «БЕДНЫЕ РОДСТВЕННИКИ» 12+
0.10 «Кузькина мать» Итоги. «Мертвая дорога» 12+
1.10 Вести +
1.35 Х/ф «АМЕРИКАНСКАЯ ТРАГЕДИЯ»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Утренний гость (на чувашском языке)
9.30-9.45 Вспомни, солдат (на чувашском языке)
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «ЧЕХОВ И Ко»
12.05 Д/с «Веселый жанр невеселого времени»
12.50 «Острова»
13.30, 18.40 Д/ф «Недостающее звено»
14.15 Д/ф «Эзоп»
14.25, 21.25, 1.55 Academia
15.10 Д/с «Воображаемый музей». «Эпоха Возрождения»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Ч. Диккенс. Телеспектакль «ТАЙНА ЭДВИНА ДРУДА»
17.15, 1.40 Д/ф «Мировые сокровища культуры»
17.30 Избранное
18.25 Важные вещи. «Пушечки Павла I»
19.45 Главная роль
20.05 Власть факта. «История взятки»
20.45 «Больше, чем любовь»
22.15 «Игра в бисер». «Софокл»
23.00 «Монолог в 4-х частях. Андрей Кончаловский»
23.50 Х/ф «СКАЖИ, ЧТО ТЫ ЛЮБИШЬ МЕНЯ, ДЖУНИ МУН»
2.40 Фортепианные миниатюры С. Рахманинова. Солист А. Гиндин

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.35 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
9.30, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Профессия - репортер» 16+
10.55 «До суда» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.35 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
16.25 «Прокурорская проверка» 16+
17.40 «Говорим и показываем» 16+
19.30 Т/с «ЛИТЕЙНЫЙ» 16+
21.25 Т/с «ДИКИЙ-3» 16+
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ПОГОНЯ ЗА ТЕНЬЮ» 16+
1.35 Главная дорога 16+
2.10 Дикий мир 0+
3.00 Т/с «ОПЕРГРУППА» 16+
4.55 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА» 16+

СРЕДА, 12.12

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.15, 4.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Время обедать!»
13.00 «Дешево и сердито»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить» 12+
15.15 «Доброго здоровьица!»
16.10 Т/с «УБОЙНАЯ СИЛА» 16+
17.00 Т/с «НЕРАВНЫЙ БРАК» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Пусть говорят» 16+
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ОТРАЖЕНИЕ» 16+
23.30 «Вечерний Ургант» 16+
0.25 Т/с «БЕЛЫЙ ВОРОТНИЧОК» 16+
1.15, 3.06 Х/ф «ПИКНИК» 12+
3.15 «Богини социализма» 16+

РТР

5.00 Утро России
9.00 «1000 мелочей»
9.45 «О самом главном»
10.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ» 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.50 «Дело Х. Следствие продолжается» 12+
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир» 12+
21.30 Т/с «БЕДНЫЕ РОДСТВЕННИКИ» 12+
0.15 «Битва за соль. Всемирная история»
1.15 Вести +
1.40 «Честный детектив» 16+
2.15 Х/ф «АМЕРИКАНСКАЯ ТРАГЕДИЯ»
3.50 Комната смеха

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «ЧЕХОВ И Ко»
12.05 Д/с «Веселый жанр невеселого времени»
12.50 «Больше, чем любовь»
13.30 Д/ф «Недостающее звено»
14.25, 21.25, 1.55 Academia
15.10 Д/с «Воображаемый музей». «Золотой век европейского искусства»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Ч. Диккенс. Телеспектакль «ТАЙНА ЭДВИНА ДРУДА»
17.20 Д/ф «Харун-аль-Рашид»
17.30 Концерт №1 для фортепиано с оркестром. Солист Родион Щедрин
18.35 Д/ф «Загадки ДНК: поиски Адама»
19.45 Главная роль
20.00 «Абсолютный слух»
20.40 Д/ф «Другая жена Высоцкого»
22.15 Магия кино
23.00 «Монолог в 4-х частях. Андрей Кончаловский»
23.50 Х/ф «В ЯСНЫЙ ДЕНЬ УВИДИШЬ ВЕЧНОСТЬ»
2.40 Д/ф «Мировые сокровища культуры»

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.35 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
9.30, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Профессия - репортер» 16+
10.55 «До суда» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.35 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
16.25 «Прокурорская проверка» 16+
17.40 «Говорим и показываем» 16+
19.30 Т/с «ЛИТЕЙНЫЙ» 16+
21.25 Т/с «ДИКИЙ-3» 16+
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ПОГОНЯ ЗА ТЕНЬЮ» 16+
1.35 Квартирный вопрос 0+
2.35 Дикий мир 0+
3.00 Т/с «ОПЕРГРУППА» 16+
4.55 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА» 16+

ЧЕТВЕРГ, 13.12

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 0.10, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.15 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Время обедать!»
13.00 «Дешево и сердито»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить» 12+
15.15 «Доброго здоровьица!»
16.10 Т/с «УБОЙНАЯ СИЛА» 16+
17.00 Т/с «НЕРАВНЫЙ БРАК» 16+
18.50 «Давай поженимся!» 16+
20.00 Кубок Первого канала по хоккею. Сборная России - сборная Швеции. Прямой эфир
22.10 «Время»
22.25 Т/с «ОТРАЖЕНИЕ» 16+
23.25 «История одного суда»
0.30 Х/ф «ВЕРТИКАЛЬНЫЙ ПРЕДЕЛ» 12+
2.50, 3.05 Х/ф «УБИЙСТВО В ГРИНВИЧЕ» 16+

РТР

5.00 Утро России
9.00 «1000 мелочей»
9.45 «О самом главном»
10.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ» 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.50 «Дело Х. Следствие продолжается» 12+
13.50, 16.45, 4.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир» 12+
21.30 Т/с «БЕДНЫЕ РОДСТВЕННИКИ» 12+
23.25 «Поединок» 12+
1.00 Вести +
1.25 Х/ф «ОБЫКНОВЕННОЕ ЧУДО»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.00 Человек труда (на чувашском языке)
9.15-9.45 Мир искусства. Фестиваль музыки композиторов Поволжья и Приуралья
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «ЧЕХОВ И Ко»
12.05 Д/с «Веселый жанр невеселого времени»
12.45 Д/ф «Другая жена Высоцкого»
13.30 Д/ф «Загадки ДНК: поиски Адама»
14.25, 21.25, 1.55 Academia
15.10 Д/с «Воображаемый музей». «Век просвещения и век романтизма»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Ч. Диккенс. Телеспектакль «ТАЙНА ЭДВИНА ДРУДА»
17.20 Д/ф «Васко да Гама»
17.30 Балет «КАРМЕН-СЮИТА»
18.20 Важные вещи. «Одеяло Екатерины I»
18.35 Д/ф «Дарвин: от эволюции к революции»
19.45 Главная роль
20.05 Черные дыры. Белые пятна.
20.45 Д/ф «Хулиган с душой поэта»
22.15 «Культурная революция»
23.00 «Монолог в 4-х частях. Андрей Кончаловский»
23.50 Х/ф «ДОРОГАЯ ЛИЛИ»
2.45 Чарли Чаплин. Музыка к кинофильмам

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.35 Т/с «ВОЗВРАЩЕНИЕ МУХТАРА» 16+
9.30, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Медицинские тайны» 16+
10.55 «До суда» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.35 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
16.25 «Прокурорская проверка» 16+
17.40 «Говорим и показываем» 16+
19.30 Т/с «ЛИТЕЙНЫЙ» 16+
21.25 Т/с «ДИКИЙ-3» 16+
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ПОГОНЯ ЗА ТЕНЬЮ» 16+
1.35 «Дачный ответ» 0+
2.35 Дикий мир 0+
3.00 Т/с «ОПЕРГРУППА» 16+
4.55 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА» 16+

ПЯТНИЦА, 14.12

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.15, 5.05 «Контрольная закупка»
9.45 «Жить здорово!» 12+
10.55 «Модный приговор»
12.20 «Время обедать!»
13.00 «Дешево и сердито»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить» 12+
15.15 «Доброго здоровьица!»
16.10 Т/с «УБОЙНАЯ СИЛА» 16+
17.00 «Жди меня»
18.50 «Давай поженимся!» 16+
19.50 «Поле чудес»
21.00 «Время»
21.30 «Голос» Прямой эфир 12+
23.35 «Вечерний Ургант» 16+
0.30 «После школы» 12+
1.30 Х/ф «БЕЗ ЛИЦА» 16+
4.10 «Женщины в поисках счастья» 12+

РТР

5.00 Утро России
8.55 Мусульмане
9.05 «1000 мелочей»
9.45 «О самом главном»
10.30 «КУЛАГИН И ПАРТНЕРЫ» 12+
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ» 12+
12.50 «Дело Х. Следствие продолжается» 12+
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ГАДАНИЕ ПРИ СВЕЧАХ» 12+
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир» 12+
21.30 «Юрмала-2012» 12+
23.25 Х/ф «МЕЛОДИЯ ЛЮБВИ» 12+
1.15 Х/ф «ВНЕЗЕМНОЙ» 16+
4.00 Комната смеха

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.05 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
9.15-9.45 Телеюрă
11.30-11.50 Вести-ПФО
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.40, 19.30, 23.40 Новости культуры
10.20 90 лет со дня рождения Николая Басова. «Тринадцать плюс...»
11.00 Д/ф «Гончарный круг»
11.15 Х/ф «ЧЕХОВ И Ко»
12.05 Д/ф «Роман с героем»
12.50 Д/ф «Хулиган с душой поэта. Леонид Марков»
13.30 Д/ф «Дарвин: от эволюции к революции»
14.25 Academia
15.10 Д/с «Воображаемый музей». «Галерея искусства XX века»
15.50 Ч. Диккенс. Телеспектакль «ТАЙНА ЭДВИНА ДРУДА»
17.25, 2.40 Д/ф «Мировые сокровища культуры»
17.40 Билет в Большой
18.25 Игры классиков. Эмиль Гилельс
19.45 Главная роль
20.05 Д/ф «Сокровища «Пруссии»
20.45 Х/ф «ПРИНЦ И ТАНЦОВЩИЦА»
22.45 «Линия жизни»
0.00 Х/ф «ЛЮБОВНИКИ»
1.55 Концерт Российского национального оркестра под управлением М. Плетнева

НТВ

5.55 «НТВ утром»
8.40 «Женский взгляд» с Оксаной Пушкиной. Екатерина Гордон 0+
9.35, 15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 Спасатели 16+
10.55 «До суда» 16+
12.00 Суд присяжных 16+
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт» 16+
14.35 Т/с «УЛИЦЫ РАЗБИТЫХ ФОНАРЕЙ» 16+
16.25 «Прокурорская проверка» 16+
17.40 «Говорим и показываем» 16+
19.30 Т/с «ЛИТЕЙНЫЙ» 16+
21.30 Х/ф «ЧЕСТЬ САМУРАЯ» 16+
23.30 Х/ф «ГРОМОЗЕКА» 16+
1.40 Х/ф «ВЗРОСЛАЯ НЕОЖИДАННОСТЬ» 16+
3.40 Т/с «ОПЕРГРУППА» 16+

СУББОТА, 15.12

ПЕРВЫЙ

5.35, 6.10 Х/ф «ХОККЕИСТЫ»
6.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
7.35 «Играй, гармонь любимая!»
8.20 М/ф «Джейк и пираты Нетландии»
8.45 «Смешарики. Новые приключения»
9.00 «Умницы и умники» 12+
9.45 «Слово пастыря»
10.15 «Смак» 12+
10.55 «Игорь Угольников. Шутить изволите?» 12+
12.15 «Абракадабра» 16+
14.00 Кубок Первого канала по хоккею. Сборная России - сборная Чехии
16.10 Х/ф «ФАРФОРОВАЯ СВАДЬБА» 16+
18.10 «Человек и закон» 16+
19.15 «Минута славы» шагает по стране» 12+
21.00 «Время»
21.20 «Сегодня вечером» 16+
22.50 «Что? Где? Когда?»
0.10 Сверхновый Шерлок Холмс. «Элементарно» 16+
1.10 Кубок Первого канала по хоккею. Сборная Финляндии - сборная Швеции
3.20 Х/ф «ПОХИТИТЕЛИ КАРТИН» 16+
5.10 «Контрольная закупка»

РТР

5.05 Х/ф «ЛЮДИ В ОКЕАНЕ»
6.35 «Сельское утро»
7.05 Диалоги о животных
8.00, 11.00, 14.00 Вести
8.20 «Военная программа»
8.50 «Планета собак»
9.25 Субботник
10.05, 4.25 «Секретная азбука жизни. Тайны ДНК»
11.20 «Городок»
11.55 «Джентльмены удачи» 40 лет спустя»
12.55 Вести. Дежурная часть
13.25 «Честный детектив» 16+
14.30 «Погоня» Интеллектуальная игра
15.35 «Новая волна - 2012» Лучшее
17.30 «Танцы со звездами» Сезон - 2012
20.00 Вести в субботу
20.45 Х/ф «КЛУБНИЧНЫЙ РАЙ» 12+
0.35 Х/ф «ЖЕНСКАЯ ИНТУИЦИЯ-2» 12+
3.20 Горячая десятка. 12+

ЧУВАШИЯ

8.10-8.20 Вести-Чăваш ен
10.05 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
10.50-11.00 Солнечный зайчик (на чувашском языке)
14.20-14.30 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 Библейский сюжет
10.35 Х/ф «ГОРИ, ГОРИ, МОЯ ЗВЕЗДА»
12.05 Большая семья. Светлана Безродная
13.00 Пряничный домик. «Стеклодувы»
13.30 Х/ф «ПО СЕКРЕТУ ВСЕМУ СВЕТУ»
15.35 «Атланты. В поисках истины»
16.05 Гении и злодеи. Игорь Стравинский
16.35 Д/ф «Кочевники Монголии»
17.35 Вслух. Поэзия сегодня
18.20 «Больше, чем любовь»
19.00 Х/ф «СТАРЕЦ ПАИСИЙ И Я, СТОЯЩИЙ ВВЕРХ НОГАМИ»
21.05 «Романтика романса» Русский француз Александр Дюбюк
22.00 «Белая студия»
22.45 Х/ф «УДОЧЕРЕНИЕ»
0.20 РОКовая ночь с Александром Ф. Скляром. Группа «Чикаго»
1.30 М/ф «Старая пластинка» «Коммунальная история»
1.55 «Легенды мирового кино»
2.25 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»

НТВ

5.35 Т/с «ХВОСТ» 16+
7.25 Смотр 0+
8.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
8.15 «Золотой ключ» 0+
8.45 «Государственная жилищная лотерея» 0+
9.25 «Готовим с Алексеем Зиминым» 0+
10.20 Главная дорога 16+
10.55 Кулинарный поединок с Оскаром Кучерой 0+
12.00 Квартирный вопрос 0+
13.20 Т/с «ШЕРИФ» 16+
15.10 Своя игра 0+
16.20 Следствие вели... 16+
17.20 «Очная ставка» 16+
18.20 Обзор. Чрезвычайное происшествие
19.25 «Профессия - репортер» 16+
19.55 «Программа максимум. Расследования, которые касаются каждого» 16+
21.00 «Русские сенсации» 16+
22.00 Ты не поверишь! 16+
23.00 «Реакция Вассермана» 16+
23.35 «Метла» Наталии Метлиной 16+
0.30 «Луч Света» 16+
1.05 «Школа злословия» Станислав Дробышевский 16+
1.55 Т/с «ДЕЛО КРАПИВИНЫХ» 16+
3.55 Т/с «ОПЕРГРУППА» 16+

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 16.12

ПЕРВЫЙ

5.50, 6.10 Х/ф «ЗМЕЕЛОВ» 12+
6.00, 10.00, 12.00 Новости
7.45 «Армейский магазин» 16+
8.20 М/ф «Аладдин»
8.45 «Смешарики. ПИН-код»
8.55 «Здоровье» 16+
10.15 «Непутевые заметки» 12+
10.35 «Пока все дома»
11.25 «Фазенда»
12.15 Среда обитания. «Все до лампочки» 12+
13.10 «Мадагаскар» Новогодний выпуск
13.30 «Кунг-фу Панда: Секреты неистовой пятерки»
14.00 Кубок Первого канала по хоккею. Сборная России - сборная Финляндии
16.10 «Большие гонки. Братство колец» 12+
17.55 Х/ф «ПИРАТЫ КАРИБСКОГО МОРЯ: НА КРАЮ СВЕТА» 12+
21.00 Воскресное «Время»
22.00 «Мульт личности» 16+
22.30 «Yesterday live» 16+
23.30 «Познер» 16+
0.30 Кубок Первого канала по хоккею. Сборная Чехии - сборная Швеции
2.40 Х/ф «ИСТОРИЯ ЛИНДЫ МАККАРТНИ» 16+
4.20 «Контрольная закупка»

РТР

5.25 Х/ф «МЕНЯЛЫ» 12+
7.20 Вся Россия
7.30 Сам себе режиссер
8.20 «Смехопанорама»
8.50 Утренняя почта
9.30 «Сто к одному» Неделя в городе
11.00, 14.00 Вести
11.10 «Один в океане»
12.05, 14.30 Х/ф «БИЕНИЕ СЕРДЦА» 12+
16.20 «Смеяться разрешается»
18.05 Х/ф «НА ВСЮ ЖИЗНЬ» 12+
20.00 Вести недели
21.30 Х/ф «ЛЮБОВЬ ДЛЯ БЕДНЫХ» 12+
23.30 «Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым» 12+
1.20 Х/ф «МОИ СЧАСТЛИВЫЕ ЗВЕЗДЫ» 16+
3.20 Комната смеха

ЧУВАШИЯ

10.20-11.00 Вести-Чувашия. События недели

На канале «Россия 2»

9.00-9.25 Вести-Спорт-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35, 23.40 Х/ф «НАЧАЛЬНИК ЧУКОТКИ»
12.05 «Легенды мирового кино»
12.30 М/ф «Приключения волшебного глобуса, или Проделки ведьмы», «Три банана»
13.55, 1.55 Д/ф «Год ежа»
14.45 «Что делать?»
15.35 Д/ф «В поисках рая»
16.20 «Кто там...»
16.50 Х/ф «НЕ БЫЛО ПЕЧАЛИ»
18.00 Итоговая программа «Контекст»
18.40 «Искатели» «Загадка «подмосковного Версаля»
19.25 Х/ф «ПРОДЛИСЬ, ПРОДЛИСЬ, ОЧАРОВАНЬЕ...»
20.50 Д/ф «Страсти по Щедрину»
21.45 Родион Щедрин. Юбилейный концерт
1.10 Д/ф «Сокровища «Пруссии»
1.50 М/ф «Икар и мудрецы»
2.50 Д/ф «Тамерлан»

НТВ

5.45 М/ф 0+
6.05 Т/с «ХВОСТ» 16+
8.00, 10.00, 13.00, 16.00 Сегодня
8.15 «Русское лото» 0+
8.45 Их нравы 0+
9.25 Едим дома 0+
10.20 «Первая передача» 16+
10.55 «Чудо техники» с Сергеем Малоземовым 12+
11.25 «Поедем, поедим!» 0+
12.00 «Дачный ответ» 0+
13.20 Т/с «ШЕРИФ» 16+
15.10 Своя игра 0+
16.20 «Развод по-русски» 16+
17.20 И снова здравствуйте! 0+
18.20 Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю
19.00 «Сегодня. Итоговая программа»
20.00 Чистосердечное признание 16+
20.50 «Центральное телевидение» Информационно-развлекательный воскресный канал. «ЦТ. Главное» 16+
21.35 «ЦТ. Откровения» 16+
22.35 «ЦТ. Вечернее» 16+
23.15 Х/ф «ТОЛЬКО ВПЕРЕД» 16+
1.20 Т/с «ДЕЛО КРАПИВИНЫХ» 16+
3.15 Т/с «ОПЕРГРУППА-2» 16+
5.00 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА» 16+

Пĕлтерӳсем. Объявления

Международная сеть магазинов моментальных займов
АктивДеньги
ООО "АльянсФинанс" Быстрые займы для всех
www.aktivdengi.com
телефон по региону:
8-927-668-67-87

ЗАЙМЫ
от 1000 до 50 000
только паспорт
село Моргауши
ул.50 лет Октября 5
Билеты ГОСЛОТО-купите у НАС! ГОСЛОТО ИГРАЙ И ВЫИГРЫВАЙ!

Ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсене пĕлме

Райхаçат редакцийĕ «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçатра пичетлеме ял тăрăхĕсен йышăнăвĕсене, хушăвĕсене, çавăн пекех тĕрлĕ пĕлтерӳсене фирма бланкĕ çинче пуçлăх алă пусса çирĕплетнĕ хыççăн çеç йышăнать. Паллах пĕрле документăн электрон версине те çитермелле.

Документсене редакцие çак йĕркепе тăратмалла:

юн кунхи номерте пичетлеме – тунти кун 12 сехетрен кая юлмасăр;

шăмат кунхи номерте пичетлеме – кĕçнерни кун 12 сехетрен кая юлмасăр.

ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА от производителя. Кредит, рассрочка, скидка до 35%, пенсионерам дополнительная скидка. Каждое седьмое окно в подарок. Замер и доставка бесплатно. Закажите зимой окна в рассрочку, установим весной. Прием заказов: с. Моргауши, ул. Гагарина, 16а. Тел.: 8-917-662-71-65, 8-917-662-71-64. 8-10.

НАТЯЖНЫЕ ПОТОЛКИ
от 350 руб. кв. м.
(материал + монтаж)
3-10. Тел.: 8-927-667-40-92.

Пропала собака! Дворняжка. Мальчик. Кличка «Малыш» (небольшая). Хвост колечком, на лбу белая полоса, грудка и лапы белые. Кто видел или слышал, прошу позвонить. Вознаграждение.
Тел.: 8-953-014-98-66, 8-919-669-06-97.

К сведению ПОКУПАТЕЛЕЙ!
На первом этаже здания Дома быта открылась ВЕТЕРИНАРНАЯ АПТЕКА с широким ассортиментом медицинских препаратов и кормовых добавок для животных. 2-3.

О проведении публичных слушаний по проекту решения муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка».

В соответствии со ст.28 Закона Российской Федерации от 06.10.2003г. №131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», ст. 14 Устава Москакасинского сельского поселения Моргаушского района постановляю:

1. Провести публичные слушания по проекту муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка» 14 декабря 2012 года в 15 часов 00 минут в здании администрации Москакасинского сельского поселения, по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, деревня Москакасы, улица Московская, дом 54 (проект прилагается).

2. Настоящее решение подлежит официальному опубликованию в районной газете «Знамя победы».

Глава Москакасинского сельского поселения А.Н.МАТРОСОВ.

Проект муниципального правового акта Об изменении разрешенного использования земельного участка

Руководствуясь п.10 ст.3 Федерального закона от 25 октября 2001 года №137-ФЗ «О введении в действие Земельного кодекса Российской Федерации», с учетом результатов публичных слушаний постановляю:

Изменить разрешенное использование земельного участка с кадастровым номером 21:17:091002:120, местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Москакасинское сельское поселение, д.Сидуккасы, ул.Садовая, участок расположен в юго-западной части кадастрового квартала 21:17:091002 общей площадью 47 кв.м., с «для строительства и содержания торгового павильона» на «для строительства и эксплуатации магазина».

С предложениями по проекту муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка» обращаться в администрацию Москакасинского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики с 8-00 до 17-00 часов, кроме выходных дней. Последний день приема предложений 14.12.2012 года до 9-00 часов.

ЧУВАШСКАЯ РЕСПУБЛИКА МОРГАУШСКИЙ РАЙОН
АДМИНИСТРАЦИЯ БОЛЬШЕСУНДЫРСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ПОСТАНОВЛЕНИЕ
03.12.2012 г. № 128
село Большой Сундырь

О проведении публичных слушаний по проекту решения муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка»

В соответствии со статьей 28 закона Российской Федерации от 06.10.2003г. № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», ст.14 Устава Большесундырского сельского поселения Моргаушского района **постановляю:**

1. Провести публичные слушания по проекту муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка» с кадастровым номером 21:17:060402:273 27 декабря 2012 года в 10 часов 30 минут в администрации Большесундырского сельского поселения по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Б. Сундырь, улица Советская, 16.

2. Настоящее решение подлежит официальному опубликованию в районной газете «Çĕнтерӳ ялавĕ».

Глава сельского поселения А.В. ЛАПТЕВ.

Проект муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка»

Руководствуясь п. 10 ст. 3 Федерального закона от 25 октября 2001 года №137-ФЗ « О введении в действие Земельного кодекса Российской Федерации», с учётом результатов публичных слушаний администрации района постановляет:

Изменить разрешенное использование земельного участка с кадастровым номером 21:17:060402:273 из категории «земли населенных пунктов», местоположение: Республика Чувашия, район Моргаушский, Большесундырское сельское поселение, с. Большой Сундырь, улица Новая, с разрешенного использования «для содержания и обслуживания зданий и сооружений хлебозавода» общей площадью 200 кв.м. на вид разрешенного использования «для строительства и содержания магазина».

С предложениями по проекту муниципального правового акта «Об изменении разрешенного использования земельного участка» обращаться в администрацию Большесундырского сельского поселения Моргаушского района Чувашской Республики с 8-00 до 17-00 часов, кроме выходных дней. Последний день приема предложений 27.12.2012 года до 9-00 часов.

Глава сельского поселения А.В. ЛАПТЕВ.

Продаются березовые дрова.
Тел.: 8-903-065-58-68. 2-2.

* * *

Ĕне, вăкăр, пĕчĕк пăру, сурăх туянатпăр.
Тел.: 8-905-343-60-63. 10-10.

* * *

Продаю: кирпич одинарный М-100; М-125; М-150; керамический полуторный М-125; двойной керамический; силикатный белый, желтый; КББ р-р 20х20х40; красный половняк, некондиция, гравмассу, керамзит. Доставка и разгрузка на манипуляторе. Документы. Тел.: 8-903-358-20-97, 8(8352)44-20-97. 10-13.

* * *

Работа в Москве и МО: фасовщицы, упаковщицы, грузчики, комплектовщики. Жилье, питание, транспорт – БЕСПЛАТНОЕ. Вахта: 15, 20, 30, 45 дней. З/п: от 27 000 (своевременная).Тел.: 8(8352)36-03-32, 36-42-92. 5-5.

* * *

Работа для мужчин и женщин. Оплата высокая, обед и проезд на работу и обратно бесплатно (со всей территории района). Тел.: 8-905-343-19-10, 8-927-850-19-10. 4-5.

* * *

Срочно требуются швеи в швейную мастерскую в с. Б. Сундырь. Сдельная оплата труда (50/50).
Тел.: 8-919-661-79-76. 1-2.

* * *

В кафе «Родничок» СРОЧНО требуется повар с опытом работы (д. Падаккасы Оринінского сельского поселения). Тел.: 8-903-322-59-18, 60-1-09.

* * *

Ĕне, вăкăр, пăру, сурăх туянатпăр.
Тел.: 8-987-665-02-13.

* * *

Апрель уйăхĕнче пăруламалли хура-шурă тынашки сутатпăр. Тел.: 8-937-391-67-85.

* * *

Проекты зданий и инд. домов, электро-, водо- и газоснабжения, сметы. Свид. СРО. ООО «Инттехс», с. Моргауши, ул. Мира, 9А. Тел.: 62-6-03.

* * *

Апрелĕн 17-мĕшĕнче пăруламалли хура тĕслĕ тынашки сутатпăр. Тел.: 8-960-304-25-26, 8-937-376-94-09.

* * *

В Нижний Новгород требуются рабочие на сборочное производство автофургонов и спецавтотехники, также газоэлектросварщики с опытом работы на полуавтомате. Вахтовый метод (две недели через две). Питание, проживание бесплатно. Выезд группами до предприятия. Соц. гарантии. З/п 25000-40000 руб. в месяц. Тел.: 8-908-766-41-45 (Н.Новгород), 8-906-386-56-82 (Чувашия). 5-8.

* * *

Продаю с доставкой: кирпич керамический, силикатный (любых цветов); блоки керамзитобетонные, газосиликатные, фундаментные, пеноблоки; кольца колодезные; трубы асбестоцементные, профильные; арматура, цемент, сухие смеси, шифер, рубероид, профнастил, пиломатериалы. Металлоконструкции: гаражные ворота, калитка, забор, беседка, теплица, козырьки (навесы), решетки, кладочные сетки, печи, мангал, скамейки и т. п. Услуги крана-манипулятора. Тел.: 8-903-357-46-75, 8-927-880-04-83. 2-10.

* * *

Паломнические поездки: Праздничная литургия у мощей Св. Николая Чудотворца (г. Бари-Италия) с 16.12.2012 г. по 23.12.2012 г. от 50000 руб. Рождество Христово на Святой Земле (Иерусалим) с 04.01.2013 г. по 11.01.2013 г. – 50000 руб. Рождество на подворье Афонского монастыря в Салониках с 02.01.2013 г. по 09.01.2013 г. от 60000 руб. Обращаться: с. Моргауши, ул. Мира, 6 (3 этаж, «Ростелеком»), Благотворительный фонд «Возрождение храмов». Тел.: 8-905-342-11-50. 2-2.

* * *

Июль уйăхĕнче пăруламалли хура-шурă тынашки сутатăп. Тел.: 8-927-858-66-04.

* * *

Икĕ уйăхри хура-шурă тĕслĕ тына пăру сутатпăр.
Тел.: 8-927-846-21-54.

* * *

Февраль вĕçĕнче пăранламалли качакасем, килти хуçалăхра çитĕнтернĕ сыснасем (ашне те) тата хурсем сутатăп. Тел.: 8-905-197-03-75.

* * *

ИЗВЕЩЕНИЕ О СОГЛАСОВАНИИ ПРОЕКТА МЕЖЕВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА

Настоящим извещением уведомляем участников долевой собственности на земельный участок с кадастровым номером 21:17:021001:316, расположенный по адресу: Чувашская Республика, Моргаушский район, Ильинское сельское поселение, о месте и порядке ознакомления с проектом межевания земельного участка, образованного в счет земельной доли. Предметом согласования являются размер и местоположение границ выделяемого земельного участка.

Заказчиком проекта межевания является: Леденцов Борис Юрьевич, адрес: Чувашская Республика-Чувашия, Моргаушский район, Ильинское сельское поселение, д. Апчары, ул. Молодежная, д. 61.

Проект межевания земельных участков подготовлен кадастровым инженером Николаевым А.В., номер квалификационного аттестата 21-11-68. Почтовый адрес и адрес электронной почты, по которым осуществляется связь с кадастровым инженером: 429530, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5. E-mail:arshin21@yandex.ru

Кадастровый номер исходного земельного участка 21:17:021001:316. Адрес местоположения: Чувашская Республика-Чувашия, Моргаушский район, Ильинское сельское поселение.

С проектом межевания земельных участков можно ознакомиться по адресу:429530, Россия, Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

Обоснованные возражения после ознакомления с проектом межевания относительно размера и местоположения границ земельных участков принимаются в течение 30 дней со дня опубликования данного извещения по адресу: 429530, Чувашская Республика-Чувашия, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5 ООО «Аршин» и в филиале ФГБУ «ФКП Росреестра» по Чувашской Республике-Чувашии, по адресу: Чувашская Республика-Чувашия, г. Чебоксары. пр. Московский, д. 37.

Продаем пропаренные керамзитобетонные блоки, цемент, керамзит. Адрес: с. Моргауши, «Агропромснаб». Тел.: 8-905-340-07-78. 2-10.

СПУТНИКОВЫЕ АНТЕННЫ от 3000 руб.
Установка, гарантия.
Тел.: 8-905-345-77-19. 7-10.

Осенняя распродажа: мотоблоки, мини-тракторы, навесное оборудование, снегоуборочная техника, запчасти, ремонт. Тел.: 8-967-470-31-43. 11-12.

пластиковые
ОКНА
Немецкое качество
Окна STAR
6-камерный профиль
ПО ЦЕНЕ 3-камерного
подробности по телефонам:
8-9603101816
скидки до 35%
Пенсионерам доп. скидки
Офис продаж в здании рынка с.Моргауши
Окна стали дешевле...

В объявлении о согласовании проекта межевания земельного участка, опубликованного в райгазете «Çĕнтерӳ ялавĕ» от 9 апреля 2011 года №№ 25-26 (7879-7880), стр. 5, в 3 колонке, допущена опечатка. Вместо «Каликова Т.П.» следует читать «Каликова Т.Г.».

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно. Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-679-18-11. 10-10.

МОСКВА – ВАХТА!!!
В Москву и Московскую обл. требуются
ФАСОВЩИЦЫ, ГРУЗЧИКИ
Питание, проживание — БЕСПЛАТНО.
Вахта. Выезд группами до предприятия.
Гарантии. З/п 27 000 – 35 000 руб.
Тел.:8(8352)29-80-30, 29-50-30. 1-4.

Прогноз погоды

	суббота 8 декабря				воскресенье 9 декабря				понедельник 10 декабря				вторник 11 декабря				среда 12 декабря		
Местное время	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00
Облачность %																			
Осадки мм																			
Температура °C	-4	-2	0	0	-1	-1	0	0	-1	-1	-1	-4	-7	-8	-7	-9	-11	-11	-9
Давление мм	750	750	752	755	757	756	757	759	760	759	760	761	762	761	761	760	760	758	758
Влажность %	95	96	93	99	95	94	95	96	96	95	91	90	84	84	83	87	85	82	85
Ветер м/сек	5	5	4	3	2	3	3	3	3	3	5	4	4	3	4	2	1	2	2
	В	В	Ю-В	В	Ю-В	Ю-В	Ю	Ю	Ю	Ю-В	Ю-В	Ю-В	Ю-В	Ю-В	Ю-В	В	В	С-В	Ю-В
Солнце восход / заход		09:10	16:19			09:12	16:19			09:13	16:18			09:14	16:18		09:15	16:18	
Луна восход / заход		02:14	13:27			03:36	13:49			05:01	14:16			06:26	14:51		07:46	15:38	

Муркаш райпо коллективĕ кунта нумай çул трактористра ĕçленĕ

Михаил Алексеевич
ИВАНОВ

ĕç ветеранĕ вилсе кайнă пирки çывăх çыннисемпе, тăванĕсемпе пĕрле чĕререн хурланни çинчен пĕлтерет.

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Информаци политикин тата массăллă коммуникацисен министерстви

ЧР Информаци политикин тата массăллă коммуникацисен министерствин “Муркаш районĕн «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат редакцийĕ” Чăваш Республикин хай тытăмлă учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, яваплă секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕ - 62-1-38.
Факс: 62-1-36. E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикипе – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2012 çулхи юпа уйăхĕн 11-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00249 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 2 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăпа пĕлтерӳсен чăнлăхĕшĕн вĕсене паракансем яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Белов А.П.
Пичете панă 07.12.2012 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин., чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4689.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.